Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVI. Celovec, petek, 5. marec 1971 Štev. 9 (1494)

Zborovanje Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

Zadnjo soboto popoldne se je zbralo v celovški Delavski zbornici 237 zastopnikov iz vseh predelov južne Koroške na zborovanju, ki ga je priredila Zveza slovenskih organizacij. Namen je bil, da se pregleda trenutni položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, se zavzame stališče k perečim vprašanjem in se zastavijo smernice za bodoče delo.

Zborovanje, ki ga je s pesmijo pozdravil moški zbor iz Železne Kaple pod vodstvom Vladimira Prušnika, je vodil predsednik Nadzornega odbora ZSO Karel Prušnik Gašper, izčrpen referat pa je podal predsednik Upravnega odbora ZSO dr. Franci Zwitter (njegova izvajanja objavljamo posebej — op. ured.).

Referatu je sledila živahna razprava, v kateri so mnogi udeleženci zborovanja povedali svoje mnenje k raznim vprašanjem. Bilo je slišati — zlasti iz vrst mladine — precej ostre besede kritike, ki je bila v marsičem le malo preveč mladostno zanesenjaška in premalo stvarna, tu in tam pa tudi naravnost nekonstruktivna in zato nekoristna. Izražena pa so bila tudi tehtna stališča in dane zanimive pobude za bolj uspešno delo v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Lahko bi rekli, da se je razprava vrtela v glavnem okoli dveh vprašanj: po eni strani je šlo za odnose med ZSO in SPÖ, po drugi strani pa za reševanje (ali nereševanje) določil člena 7 državne pogodbe in v tej zvezi s strani nemških nacionalistov vedno spet zahtevano ugotavljanje manjšine. Padale so kritične opazke, povedane pa so bile tudi stvarne ocene iz dnevne prakse. O živi prizadetosti so pričale besede: Kar je Avstrija dosegla za južne Tirolce, mora dati tudi koroškim Slovencem; ali: Če nas hočejo šteti, potem jih moramo vprašati, kam so djali vse tiste Slovence, ki so jih pred desetletji izkazovale tudi uradne avstrijske statistike?

Med razpravo je bilo govora tudi o letošnjem ljudskem štetju, ki postavlja koroške Slovence pred nove probleme. Predsednik dr. Franci Zwitter pa je sporočil sklep ZSO, da bo pri bližnjih predsedniških volitvah spet podprla socialističnega kandidata, sedanjega prezidenta Jonasa, kar je pretežna večina sprejela z odobravanjem.

Sploh je zborovanje, ki je vsestransko osvetlilo in kritično presodilo celotno problematiko, načelno potrdilo pravilnost stališč in dejavnosti Zveze slovenskih organizacij ter bo prav gotovo — kakor je v zaključnih besedah naglasil Karel Prušnik-Gašper — prispevalo k še bolj strnjenemu in uspešnemu prizadevanju v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Hočemo biti samostojen subjekt svojih teženj

in ne predmet, o katerem bi drugi razpravljali in barantali

(Govor predsednika ZSO dr. Francija Zwittra)

Uvodoma je predsednik ZSO navezal na članek, ki ga je prav za ta dan objavila celovška Kleine Zeitung, ter dejal, da se zahvaljuje za veliko pozornost, ki jo je Kleine Zeitung posvetila zborovanju ZSO in za reklamo, ki jo je s tem nehote napravila. Potem je poudaril:

Koroški Slovenci ne potrebujemo nobenih nasvetov, še najmanj od raznih stričkov in striclev, ki s svojim nenehnim vmešavanjem v naše zadeve ne delajo nič drugega kot stalno novo zgago. Če jih nekateri morda upoštevajo, poslušajo in potrebujejo, mi jih ne rabimo in naj mirne duše prepustijo naše zadeve, naše politično gledanje, naše zveze in naše mesto v družbi nam. Predvsem si pa odločno prepovedujemo njihova zlobna podtikovanja in njihovo potuhnjeno vohunjenje, da bi zabili klin med slovensko in nemško govoreče progresivne demokratične sile.

Prepričani smo, da tudi koroška socialistična stranka ne potrebuje nasvetov in pomoči od privandrancev, ki hočejo vzeti v zakup koroško vprašanje in njegovo reševanje.

Če ne bi bilo stalno raznih takih puščic in podobnih takih podtikavanj zlasti v minulem letu, verjetno ne bi bilo prišlo do hudih napetosti in bi koroški Slovenci in poklicani predstavniki večinskega naroda kmalu našli skupen jezik in sporazumno znosno rešitev.

Tako pa je bilo v zadnjem času toliko dogodkov, toliko pisanja in govorjenja o stanju naše narodnostne skupnosti, toliko upravičene in neupravičene kritike politike in dejavnosti osrednjih organizacij koroških Slovencev in še posebno veliko očitkov na račun Zveze slovenskih organizacij in njene usmerjenosti, da smo smatrali za potrebno, da skličemo zborovanje naših ljudi, da skupno pregledamo današnji položaj naše narodnostne skupnosti, naše mesto, to je mesto ZSO v tej skupnosti, v družbi, ki nas obdaja in v državi, v kateri živimo.

Taka ocena naše današnje stvarnosti ni potrebna le zaradi dogodkov v zadnjih mesecih, marveč še posebno za določitev in usmeritev naše dejavnosti v bodoče. Zato že kar sedaj v začetku prosim vse, da čim bolj aktivno sodelujete, kritično spremljate moje iznašanje, ki naj vam predoči soglasno izoblikovane in sklenjene poglede in smernice Nadzornega in Upravnega odbora na vlogo ZSO pri prizadevanju za dosego enakopravnosti našega ljudstva in na njeno mesto v dani stvarnosti, nadalje poglede na družbeno situacijo v deželi in državi in končno v tej zvezi in v tem sklopu naše poglede na realne oblike in dejanske možnosti uveljavljanja naših narodnostnih pravic in borbe za te pravice.

ZSO je samostojna organizacija

in se ne odloča po direktivah nikogar

Želim, da bi skupna stvarna ocena in konstruktivna kritika pomagali oblikovati bolj odločno, bolj učinkovito in bolj uspešno prizadevanje v korist našega ljudstva.

Upam, da je tudi proslava 50. obletnice plebiscita vsaj časovno že toliko odmaknjena, da je mogoče o njej tudi kritično spregovoriti, ne da bi s tem takoj izzvali pri narodu sosedu afront, ki onemogoča sleherno stvarno razpravljanje in iskanje poti iz zagate, v katero so bili speljani vsi skupni napori za ostvaritev vsaj nevtralnega, če že ne prijateljskega vzdušja, ki je pogoj za sporazumno reševanje odprtih vprašanj.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je bila napadalni cilj od vseh strani, slovenskih in nemških, od skrajne desnice do skrajne levice in čestokrat tudi iz lastnih vrst. Z volilno zmago socialistične stranke v deželi in državi, z izvolitvijo podpredsednika ZSO na socialistični listi v deželni zbor in končno zaradi njene podpore za omogočanje tiska „Kladiva" velja vsa kritika ZSO. V kolikor gre pri tem za kritiko nam in sploh Slovencem sovražnih sil, nas ta kritika ne boli, baš nasprotno. Že Napoleon je vendar dejal: Če te napada sovražnik, si na pravi poti, gorje pa ti, če te sovražnik hvali! Nismo in niti ne moremo biti pa brezbrižni do dobronamerne, pa tudi zlobne kritike iz slovenskih in še posebno naših vrst.

Gre predvsem za dvoje vrst kritike: eni pravijo, da ZSO baje popolnoma plava v vodah SPÖ; drugi pa nam očitajo, da podpiramo „Kladivo" in smo torej tisti, ki se hočemo podtalno vriniti v SPÖ in jo ideološko preobraziti. **Obe kritiki imata isti cilj: ZSO in koroške Slovence sploh izolirati in jih ponovno potisniti v geto, v katerem smo koroški Slovenci živeli skozi desetletja in se gibali v začaranem krogu.** Zato nikakor ni čudno, da se tudi v tej kritiki najdeta tako skrajna desnica, da omenim samo Kärntner Nachrichten, Kleine Zeitung ali Furche s svojim člankom pod naslovom „Filzpatschenproletarier", in skrajna levica, katere pisanje se v bistvu ne razlikuje.

Dejstvo pa je tole: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je od svoje ustanovitve naprej nestrankarska in politično nevezana napredna narodna organizacija, ki naj bi kot osrednja organizacija združevala slovenske kulturno-prosvetne, gospodarske in druge organizacije in koordinirala njihove aktivitete za uveljavljanje nacionalnih pravic in za vsesplošni napredek našega človeka. **Iz trpkega spoznanja iz zgodovine, da lastna manjšinska stranka stalno te zožuje naš krog in vede v izolacijo in da se mora v moderni družbi narodna skupnost, ki hoče obstati in živeti, udeležiti in biti udeležena na državi, je ZSO začela oblikovati in uveljavljati novo, sodobnejšo politiko narodnostne skupnosti: ne v izolaciji z lastno stranko, marveč z vključevanjem našega človeka v družbeno in politično življenje dežele in države hoče uveljaviti nacionalne pravice in prispevati k splošnemu, demokratičnemu razvoju družbe.**

Pri tem smo se od vsega začetka zavedali, da je taka politika verjetno še težja, vendar konec koncev bolj učinkovita, bolj demokratična in bolj humana v smeri razumevanja med narodi!

V tej koncepciji se nismo pustili nikdar in od nikogar vplivati, marveč smo bili vedno in povsod samostojen subjekt svojih odločitev in smo kot tak odločno odklanjali sleherno vmešavanje, od katerekoli strani je že prišlo.

„Smatramo, da pomeni kakršnokoli izrabljanje sleherne narodnostne skupnosti konec koncev po eni strani njeno raznaroditev, po drugi strani pa razvoj v peto kolono. Kaj to pomeni, so mnoge narodnostne skupnosti občutno doživele v 2. svetovni vojni in po njej in prav iz tega spoznanja postavljamo kot glavno načelo naše politike: da mora biti narodnostna skupnost odločen, samostojen subjekt svojih teženj in ne le predmet odnosno objekt, o katerem razpravljajo drugi. Zato mora biti narodnostna skupnost kot subjekt prisotna povsod, kjerkoli se razpravlja o njenih zahtevah, in ne le objekt razprave med velikimi, med oblastniki v deželi in državi.

Kot samostojna organizacija, kot samostojen subjekt svojih teženj, se ZSO zato tudi nikdar ni odločala po kakih direktivah, marveč je sedaj, ko so odnosi brez dvoma boljši, v svojih odločitvah prav tako nevezana, samostojna in neodvisna od SPÖ, kakor je bila tedaj, ko je socialistična stranka več ali manj odklanjala njene glasove. Treba pa je tudi poudariti, da socialistična stranka nikdar ni poskušala na kakršenkoli način vplivati na odločitve ZSO. Zato je kritika, da ZSO plava v vodah SPÖ, popolnoma neupravičena in zlobna.

Kakšni so torej odnosi ZSO do SPÖ? Na osnovi prej označene koncepcije ZSO, da mora narodnostna skupnost iz izolacije ven in se udeležiti in biti udeležena na družbenem in političnem dogajanju v državi, smo se zaradi podobnih ideoloških, socialnih, gospodarskih in političnih struktur odločali pri volitvah za podporo SPÖ.

Čeprav je bila trditev, da je SPÖ stranka avstrijskega delovnega ljudstva, kritizirana, trditev drži, ker jo voli in podpira pretežna večina avstrijskih delavcev, nameščencev in malih ter srednjih kmetov. Dejstvo je tudi, da velekapital, veleposest, veliki kmetje, buržoazna inteligenca in deklarirani desničarski krogi niso v njenih vrstah.

Prav tako pa je tudi dejstvo, da komunistična stranka Avstrije nikdar ni zajela niti danes ne zajema avstrijskega delavstva, marveč izgublja od volitev do volitev pozicijo za pozicijo in ne najde poti iz zagate, v katero je zašla s svojo dirigirano politiko.

ZSO končno hodi pot, katero je ubrala večina koroških slovenskih delavcev in malih kmetov že davna desetletja prej, toda hodi to pot zavestno in v spoznanju nevarnosti za obstoj slovenske narodne zavesti. In celo iz zgolj političnega vidika je danes odločitev za SPÖ lažja, da omenim samo alternative, ki smo jih imeli konkretno ob posameznih volitvah.

Pozdravljamo sleherno pozitivno dejavnost

ki izvira iz iskrene skrbi za obstoj našega ljudstva

● Komunistična stranka Avstrije je po svojem odnosu do koroških Slovencev po kominformi zaradi svoje ideološke ožine in nemobilnosti ter zaradi svoje nesamostojnosti, dirigirane politike avtomatično odpadla kot alternativa, ker bi naše ljudstvo dovedla v še hujšo izolacijo do avstrijske družbe.

● Pri odločanju med socialistično stranko in avstrijsko ljudsko stranko pa je bila pri prvih volitvah alternativa med Wedenigom ali Steinacherjem, pri nadaljnjih pa med socialistično stranko in njenimi poslanci za naše ozemlje Guttenbrunnerjem in Lubasom ter ÖVP in njenimi poslanci Albinom Petschnigom, dr. Valentinom Einspielerjem in dr. Wolfgangom Mayerhoferjem.

Pri zadnjih volitvah pa sploh ni bilo več alternative: odločili smo se za našega podpredsednika Hanzija Ogrisa, ki ni „po golem naključju zdrknil" v deželni zbor, marveč ga je podprla pretežna večina koroškega slovenskega ljudstva.

Kdor pozna nacionalne strukture avstrijskih strank in zgodovino avstrijskega parlamentarizma in še posebej koroškega deželnega zbora, tisti ve, da za koroškega Slovenca ni lahko po golem naključju zdrkniti v deželni zbor. Po letu 1945 vsaj so bili vsi tozadevni poskusi zaman in da je lani končno uspelo, je bilo treba mnogo truda, prizadevanja in muje. **Zato je ob zgodovinskem pojavu, da je avstrijska stranka kandidirala zavednega Slovenca, tako postavljanje in omalovaževanje za mlade intelektualce neresno in predvsem ne koristi koroškim Slovencem, pač pa koristi tistim, ki ne želijo koroškega Slovenca v deželnem zboru.**

ZSO bo vsekakor tudi v bodoče podprla tisto stranko, ki bo postavila koroškega Slovenca kot kandidata na tako mesto, da zdrkne v deželni zbor, ker smo prepričani, da je bolje imeti Slovenca v deželnem zboru kot ga ne imeti in da se ob vseh omejenih in pičlih možnostih le tudi lahko zavzema za interese naše narodnostne skupnosti, kakor smo to videli, ko je naš poslanec Hanzi Ogris v koroškem deželnem zboru z izrecnim opozorilom in poudarkom, da je zaveden član slovenske narodnostne skupnosti, odločno zavrnil ÖVP-jevski predlog za ugotavljanje manjšine. Toda za

(Dalje na 2. strani)

Zborovanje Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

nekatere to ni nič. Dvomljivo pa je, kaj je bolj junaško in zlasti bolj koristno: javno z vso odgovornostjo v deželnem zboru postaviti kot Slovenec nacionalne zahteve in opozoriti na odprte konflikte, ali anonimno v podtalnosti razkrivati zakrite konflikte.

S tem nočem devati v nič aktivitete neznanih storilcev, v kolikor izvirajo iz narodnostnih nagibov in iz iskrene skrbi za nadaljnji obstoj in razvoj naše narodnostne skupnosti; smatram pa — ker v njihovo iskrenost ne dvomim — da bi morali priznati in podpirati vsako, še tako skromno osebno in zlasti organizacijsko prizadevanje za uveljavljanje pravic našega človeka in ne le kritizirati in popolnoma negirati vse, kar se je delalo in kar se dela. Nihilizem še nikdar ni vodil do uspeha, njemu sorodna ideologija, da je samo s spremembo družbenega sistema možno reševati narodnostna vprašanja, pa je utopija, v kolikor v času mednarodnega uveljavljanja načela koeksistence ne obstoja nevarnost, da z nekontrolirano izroditvijo in zaostritvijo eventualne nasilne akcije ogrožajo mir sploh.

To poudariti je dolžnost odgovornega vodstva osrednje narodne organizacije, ki pozdravlja sleherno pozitivno pomoč in aktivnost in odpira vrata vsakomur, da v njenih vrstah soodgovorno razvija čimveč pobud in aktivitet.

Da ZSO ni ozka in topa za nove, mladostne poglede, je dokazala že večkrat in ne nazadnje tudi v obliki finančne pomoči študentski literarni dejavnosti.

ZSO to nikakor ne povezuje s pogoji, da bi izvajala cenzuro ali na drug način vplivala na vsebino. ZSO to dela kot nestrankarska in politično nevezana narodna organizacija, in s tem tudi v dejanju izpričuje svojo politično nevezanost in narodno-ideološko odprtost. Primer naše pomoči, ki so ga skoraj vsi nam sovražni listi objavili s posebnim poudarkom in vidno naslado, pa ni edini. ZSO podpira prav tako druge slovenske aktivitete in ustanove, ne da bi bile s tem prisiljene kakorkoli se ravnati po navodilih ZSO. Naj omenim samo literarni list „Mladje", šolski list „Mladi rod", Klub slovenskih študentov na Dunaju ter posamezne druge literarne in založniške aktivitete, katere vse so bile deležne naše pomoči.

Spomenica koroških Slovencev

platforma sodelovanja v narodnostnih vprašanjih

Zato je kritika, katere smo značilno bili deležni najprej s strani Tednika in kar za njim s strani Kleine Zeitung, nestvarna in ima očiten namen, da bi ZSO prikazala kot skrajno levičarsko, ki se hoče podtalno vriniti v socialistično stranko, in jo na ta način diskreditirati v očeh avstrijske konservativne, pa tudi progresivne družbe, ki zaradi poznane nesamostojne politike avstrijske komunistične stranke že na besedo „komunizem" reagira alergično.

Ta kritika pa je naravnost zlobna, ker namenoma istoveti ZSO in tiskarno Dravo, kjer se je „Kladivo" tiskalo. Drava je družba z omejenim jamstvom, je gospodarsko podjetje in pač prevzame delo, kakor vsako drugo podjetje. **Če se je Drava z lastnikom in izdajateljem „Kladiva" sporazumela, da v bodoče ne bo več tiskala „Kladiva", potem se to ni zgodilo zaradi podtikavanj in namigavanj Kleine Zeitung in drugih, marveč enostavno zaradi tega, ker je za lastnika in izdajatelja tiskanje na Dunaju bolj ugodno. To pa s pomočjo listu nima nič opravka; ZSO po svojih možnostih podpira vsako slovensko narodno dejavnost, ne glede na politično nastrojenost izvajalcev. Jasno pa so meje tam, kjer so prizadeti slovenski narodni interesi! In to je vsakomur jasno.**

Po tej analizi organzacijske strukture ZSO, njenega stališča do SPÖ in njenih kriterijev pri podpiranju slovenskih literarnih, kulturnih in narodno-političnih aktivitet še kratko naš odnos do druge osrednje organizacije, do Narodnega sveta koroških Slovencev.

Tudi v tej zvezi je treba odločno poudariti, da je ZSO samostojna organizacija in kot samostojen subjekt svobodno odloča o svojem delu in svojem konceptu. Opozorilo je važno zlasti tudi zaradi tega, da pred široko javnostjo popravimo nekorektno trditev dr. Valentina Inzka, ki v svoji brošuri „Koroški Slovenci v evropskem prostoru" na straneh 27 in 28 piše, da je baje po njegovi pobudi prišlo leta 1955 do odločilnega manjšinsko-političnega koraka glede vzporejanja s slovensko levico v vseh zadevah člena 7 državne pogodbe. Potem dobesedno pravi:

„Dr. Valentin Inzko, dr. Pavle Zablatnik in Janko Janežič, posestnik iz Leš pri Št. Jakobu v Rožu, so kot zastopniki Narodnega sveta zadevno željo iznesli pred sodelavcem Inštituta za narodnostna vprašanja dr. Lojzetom Udetom v Ljubljani, ki se je takoj povezal z Vido Tomšičevo in Izvršnim svetom (vlado) Slovenije. Kmalu nato je sledila na Koroškem prva seja predstavnikov obeh političnih organizacij, Narodnega sveta in Zveze slovenskih organizacij, na kateri so se pričela posvetovanja v zvezi s sestavo skupne spomenice kor. Slovencev ter je bil ustanovljen koordinacijski odbor obeh organizacij . . ."

V zvitih besedah hoče pisec s tem očitno povedati, da je ZSO baje prejela iz Ljubljane nalog ali poziv za skupni sestanek. **Dejstvo pa je baš narobe. Isti dan, ko so se omenjeni trije zastopniki NskS zglasili pri tedanjem načelniku koroškega oddelka pri Inštitutu za narodnostna vprašanja in mu nesli v upogled osnutek spomenice NskS, je Zveza slovenskih organizacij razposlala svoj osnutek Spomenice koroških Slovencev v več tisoč izvodih na skoraj vsa gospodinjstva dvojezičnega ozemlja v informacijo in s prošnjo, da vsi sodelujejo in iznesejo še svoje predloge.** To so ti trije gospodje izvedeli v Ljubljani in prejeli nasvet, da svoj osnutek koordinirajo z osnutkom ZSO in tako je prišlo do skupnih posvetov za sestavo Spomenice koroških Slovencev in v nadaljevanju do koordinacijskega odbora obeh organizacij. Koliko dodatnih misli in pogledov je prišlo na ta način v prvotni osnutek ZSO, je lahko razvidno iz primerjave med tem v tisočih izvodih razposlanim osnutkom in dokončno Spomenico koroških Slovencev.

To je bilo treba zgodovinski resnici na ljubo javno popraviti, ker gre za neresnično trditev, kakor da bi Ljubljana morala posredovati, da je prišlo do zgodovinskega dokumenta — skupne Spomenice koroških Slovencev.

Ta tako nastala Spomenica koroških Slovencev pa je platforma sodelovanja obeh osrednjih organizacij v vseh narodnostnih vprašanjih, zlasti v vprašanju uveljavljanja pravic iz člena 7 državne pogodbe.

Kar se tiče takih skupnih vprašanj, Zveza slovenskih organizacij ni nikdar ukrepala samostojno mimo Narodnega sveta koroških Slovencev, **ker smatra, da je akcijska enotnost v narodnih vprašanjih mimo vseh razlik svetovnonazornega in političnega gledanja nujno potrebna in edini garant, da nas nam sovražne nemške nacionalistične sile ne morejo med seboj izigravati po izkušenem načelu „Divide et impera — Deli in vladaj!".**

Da od časa do časa pride do nesoglasij, je ob upoštevanju samostojnosti ene in druge organizacije razumljivo, čestokrat za izkristalizacijo določenih stališč in zahtev pa celo koristno.

Za še bolj učinkovito sodelovanje pa je nujno potrebno, da pride čimprej do skupnega „Znanstvenega inštituta koroških Slovencev", katerega prvenstvena naloga naj bi bila proučevati vso problematiko naše narodnostne skupnosti in nuditi obema osrednjima organizacijama, pa tudi ostalim narodnim organizacijam in ustanovam znanstvene ekspertize za moderno sodobno delo. Ni tukaj mesto razglabljati o različnih stališčih niti ta niso tako važna; važno je, da se tak inštitut čimprej uresniči.

Neposredna trenutna naloga obeh osrednjih organizacij pa je, da čimprej v strnjeni obliki in s sodobnimi akcenti terjata od vlade končno kompleksno rešitev vseh odprtih vprašanj.

Menda še nikdar ni bil tako ugoden trenutek za tako zahtevo, ko so prav tiste nemške nacionalistične sile, ki se v strahu za svojo eksistenco na vse načine trudijo, da bi onemogočile tako rešitev, zbudile zanimanje celotne matice in Jugoslavije za našo borbo za obstoj in nadaljnji razvoj.

Koroški Slovenci, svesti si, da smo in hočemo ostati živ duhovno tvoren člen slovenske narodne celote, smatramo tesno povezavo z matičnim narodom kot samoumevno naravno pravico sleherne narodnostne skupnosti ter smo in bomo, kakor to dela južnotirolska manjšina, vzdrževali v tem smislu čim tesnejše stike z družbenimi institucijami in vladnimi predstavniki Socialistične republike Slovenije. Zato hvaležno pozdravljamo v zadnjem času vedno spet izpričano veliko zanimanje vseh forumov in plasti za prizadevanje našega ljudstva, hkrati pa poudarjamo, da smo samostojen subjekt naših narodnih teženj in sami najboljše vemo, v kakšni obliki, v kakšnem vzporedju in v katerem času vidimo dejanske možnosti rešitve kompleksa odprtih življenjskih vprašanj naše narodnostne skupnosti. Od matičnega naroda pa upravičeno pričakujemo, da odločno podpre vse naše aktivitete za uveljavljanje pravic, ki nam gredo po ustavi, po mednarodnih pogodbah in po človekovih pravicah.

Za tako koordinirano, neprenehno in dosledno ter stvarno pomoč in podporo prosimo predvsem vsa komunikacijska sredstva Slovenije, pa tudi Jugoslavije, ker smo dan za dnem priča, kako avstrijska komunikacijska sredstva načrtno manipulirajo javno mnenje, medtem ko je tisk v Sloveniji do nedavnega skoraj povsem molčal.

Kdor je doživel tisto zborovanje in psihozo na njem, si je lahko ustvaril sliko bodočih proslav, pri katerih pripravah sta od prvega posveta dne 4. 5. 1968 vse do proslave sodelovala predvsem Abwehrkämpferbund in Heimatdienst. Ti dve organizaciji sta se od vsega začetka borili proti sodelovanju koroških Slovencev na proslavi in je bilo zato povabilo uradno poverjenih organizatorjev Slovencem res samo formalno v pričakovanju, da se ne bodo odzvali. Kajti ves čas so te organizacije nemoteno hujskale proti sodelovanju koroških Slovencev, ki so zaradi tega sodelovanje tudi odklonili.

Kadar gre za življenjske interese

ni mogoče stati mirno ob strani

Toliko bolj značilno pri tem je, da tako zavestno zamolčijo pismo, s katerim smo utemeljili vzroke odklonilnega odgovora, češ, „da smo sklenili, da spričo iznešenih polemik in podtikanj s strani Kärntner Heimatdiensta in Kärntner Abwehrkämpferbunda ne bomo oficielno sodelovali na deželni proslavi. Ta sklep ima svoj vzrok edino v tem, da hočemo odvzeti vsem eventualnim emocijam nacionalističnih krogov tla in na ta način zagotovimo deželni proslavi časten in kakor upamo, mirnemu sožitju v deželi koristen potek".

To stališče je odgovorni organizator sicer, kakor piše, vzel na znanje z osebnim obžalovanjem in z zagotovilom, da bo smatral kot svojo posebno nalogo, da prepreči sleherno difamiranje slovenskih sodeželanov pri slovesni povorki, ni ga pa nikdar objavil, ko so padali očitki in vprašanja, zakaj se Slovenci nismo hoteli odzvati povabilu.

Vsa protislovenska psihoza je bila še stopnjevana z manipuliranjem javnega mnenja potom tiska, ki je, kakor Kleine Zeitung, celo leto ponatiskoval poročila dogodkov pred 50 leti in razne prispevke v tej zvezi.

Gonja je dosegla svoj višek v zvezi v Vetrinjem in končno v zvezi z Gorenjem, tako da so dogodki in članki okoli 10. oktobra nujna posledica te eskalacije nemškega nacionalizma, ki je v vsaki bolj zmerni in razsodni miselnosti in akciji videl že ponoven napad na koroško integriteto, kakor kaže reakcija na dejavnost VSM, ki pa je na žalost prej in v nadaljnjem razvoju nudil sam argumente za ukrepe proti njemu.

Zaslepljenost je šla tako daleč, da se je Kärntner Heimatdienst drznil govoriti celo besedo genocidu in so na Štajerskem s „knjigo mrtvih" in s spomenikom pokazali celo aspiracije po Južni Štajerski.

Koroški Slovenci smo predvidevali ta razvoj in nikakor nismo prilivali olja temu nacionalističnemu kresu. Nasprotno smo tri tedne pred 10. oktobrom na mogočni proslavi stoletnice ljudskih taborov na Bistrici pri Pliberku dostojno brez vsakega izzivanja, vendar odločno in nedvoumno opozorili na stoletno borbo našega ljudstva za dosego enakopravnosti, na slovesne obljube pred 50 leti in na odprta življenjska vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v zvezi s členom 7 državne pogodbe.

Upravičeno smo pričakovali, da bodo pristojni razumeli to naše zadržanje, to naše opozorilo. Toda vsi so šli topo mimo nas, kakor da nas ne bi bilo, kakor da ne bi več živeli na avtohtoni domači zemlji, nacionalisti pa so si dovolili v Pliberku celo izzivati in hujskati.

Če je naše ljudstvo ves čas disciplinirano prenašalo vse izzivanje

(Dalje na 3. strani)

Eskalacija nemškega nacionalizma in ekstremizma

ogroža odnose med sosednima narodoma v deželi in preko meja

Koroški Slovenci stojimo pred veliko preizkušnjo: ali bomo znali koristiti čas ali pa bo šel ta preko nas.

Ne po naši želji, še manj po naši zaslugi je prišlo v zadnjem polletju do eskalacije nemškega nacionalizma in ekstremizma. Ob neuvidevnosti velikega dela koroške in avstrijske družbe, da je treba vzroke napetosti iskati predvsem v lastnih vrstah, morda ni odveč, da analiziramo zgodovinski potek, kako je prišlo do nezaželjene situacije — izgleda celo, da do uničenja vsega, kar se je tako obetajoče razvijalo v odnosih med sosednima narodoma v deželi in preko meja.

Začelo se je neposredno po podpisu državne pogodbe, ko so se nacionalistične organizacije, kot Kärntner Heimatdienst, Abwehrkämpferbund, Südmark in druge sestale z Alpenländischem Kulturverband na Štajerskem in sklenile torpediranje realizacije člena 7 z zahtevo po ugotavljanju manjšine in torpediranje skupne dvojezične šole.

Znano je, kako so organizirali šolske štrajke proti dvojezični šoli pod pretvezo tako imenovane pravice staršev, v resnici pa, da bi preprečili demokratično skupno vzgojo mladine obeh narodov, ki je vzgajala k medsebojnemu spoznavanju in krepila medsebojno spoštovanje in sodelovanje. Dosegli so ukinitev dvojezičnih šol, ki so jih v obrambo ohranitve ozemlja sami ustanovili. Sadovi te ukinitve so nacionalistična zakrknjenost in nestrpnost do slovenskega sodeželana.

Ponovila se je praksa, da vlada v narodnostnih vprašanjih ne ukrepa ničesar brez predhodnega posveta s Heimatdienstom in v njem vključenimi nacionalističnimi organizacijami. Dokaz temu zasidranje tako imenovanega ugotavljanja manjšine v manjšinskem šolskem zakonu in v manjšinskem zakonu o sodnem jeziku.

Od tedaj naprej stalna zahteva po ugotavljanju manjšine, tozadevna obljuba dveh kanclerjev, poleg tega pa še stalno hujskanje celo proti zadnjim ostankom slovenskega jezika v šoli in cerkvi ter neprenehno trganje in odstranjevanje slovenskih napisov. **Vse to se je stopnjevalo s pomočnjo manipuliranja javnega mnenja do nevzdržne mere, tako da je naše ljudstvo, upravičeno zaskrbljeno za varnost življenja in imetja, stalno opozarjalo na ta silno nevarni razvoj na Koroškem.**

Na žalost so bila vsa opozorila zastonj in ko so ob bližanju petdesetletnice plebiscita mladi znanstveniki, neobremenjeni z nacionalističnimi predsodki, na osnovi novih izsledkov poskušali prikazati dogodke okoli plebiscita v novi luči, ki bi vzela marsikomu umetno ustvarjeno gloriolo, je bil ogenj v strehi. Objave študije dr. Rudolfa Nekka, ki je bila napovedana v Carinthiji, nikdar ni bilo, pač pa so Abwehrkämpferji sklicali veliko protestno zborovanje in poklicali na pomoč koroškega arhivarja dr. Neumanna, da je ponovil trditve koroškega zgodovinarja dr. Martina Wutteja in spet rešil staro tezo o neminljivih zaslugah „Abwehrkämpferjev".

Zborovanje Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

(Nadaljevanje z 2. strani)

stopnjevanega šovinizma, vendar ni moglo več razumeti molka. Naše ljudstvo se zna zadržati na provokacije nacionalistov, ne more pa prenesli, da se ga z uradne strani enostavno prezre, enostavno zamolči!

Razumljivo zato, da je zvrhana mera prekipela, kajti tudi najmirnejši ne morejo stati mirno ob strani, če gre za življenjske interese našega ljudstva. Topo obnavljanje zastarelih gesel, nerazumevanje vzrokov napetosti, izsiljevanje s tako imenovanim ugotavljanjem manjšine in nereševanje odprtih vprašanj niso pravilna pot za potrebno zboljšanje napetega vzdušja, niti ne bo k temu pripomogla pojačena posadka državne policije; tako gledanje in take metode so nasprotno pot v še hujše, bolj nevarne konflikte, ki se jim ob nerazumevanju tudi v Evropi ne da izogniti, kot kažejo primeri na Irskem, pri Baskih v Španiji in celo v Švici, če že ni bila dovolj zgovoren primer Južna Tirolska.

Prenehati je treba izsiljevanje

s tako imenovanim ugotavljanjem manjšine

Zveza slovenskih organizacij in brez dvoma vsi koroški Slovenci smo slej ko prej globoko prepričani, da je najlažje reševati taka vprašanja v dobrem vzdušju, ob čim boljših sosedskih odnosih in v iskrenem sodelovanju s prizadeto narodnostno skupnostjo. Toda za tako reševanje mora biti pripravljenost na obeh straneh! Pogoj in vidni dokaz za tako voljo pa je, da se končno izključijo od reševanja Kärntner Heimatdienst in ostale nacionalistične organizacije, ki so iz skrbi za upravičenost svojega obstoja zainteresirane na nenehni nacionalni napetosti in zato stalno hujskajo na nov narodnostni boj in ki so tekom zgodovine vse do danes uspele preprečiti znosno nacionalno spravo.

Ne gre namreč, da se oblast — kakor za časa kanclerja Klausa — najprej domeni s Kärntner Heimatdienstom in njegovimi pajdaši, potem pa kliče zastopnike narodnostne skupnosti in jim ponudi rešitev, kakršno si je zamislil Kärntner Heimatdienst. Ta praksa je iz Veiterjeve knjige jasno razvidna.

Nadaljnji pogoj je, da se končno preneha z izsiljevanjem s tako imenovanim ugotavljanjem manjšine in žigosanjem vsakega Slovenca kot iredentista ali ekstremista, če se zavzema za narodne pravice. Koroški Slovenci — in to ponovno poudarjam — odločno odklanjamo kakršnokoli ugotavljanje manjšine, toda ne zaradi tega, ker se ga morda bojimo; saj ga lahko peljemo tudi ad absurdum, da bo svet lahko spoznal, da grožnje z genocidom — kakor v Ruf der Heimat — niso le blodnje nepoboljšljivih šovinistov.

V ostalem pa smo koroški Slovenci dajali zelo zgovorne znake življenja prav v času, ko nas na papirju sploh ni bilo in so mislili, da so dokončno „rešili" naše vprašanje. Koroški Slovenci takega razvoja ne želimo in bomo storili vse, da ga preprečimo; toda večno zavlačevanje in počasno ter zamudno drobtinčarsko reševanje le pospešuje tak razvoj, ki je že davno v negativni smeri prekoračil tisti obseg reševanja, kateri je po zunanjem ministru dr. Kirchschlägerju prispeval k dobremu sožitju obeh narodov in ki navaja k temu, da nekateri gledajo v kontaktnih razgovorih le „klepet na Dunaju".

Vemo in prepričani smo, da ti kritiki ne vedo, da je tudi za dosego takega „klepeta" bilo potrebnih mnogo naporov in sta se osrednji organizaciji morali dolga leta boriti, da so ju sploh priznali kot predstavnici slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Zato opazke o „samoustoličenih narodnih knezih" v tej zvezi niso nič duhovite in originalne, marveč samo ponavljanje enakih trditev nemških nacionalistov in zato njim v oporo. Prav tako poimenovanje razgovora z zveznim kanclerjem kot „klepet" lahko služi samo našim nasprotnikom za torpediranje tega doseženega načina — če že ne reševanja, pa vsaj živega prikaza naših teženj šefu vlade. Mislim, da ni pametno dajati tako poceni argumentov nam sovražnim krogom in novinarjem, ki kar čakajo, da vsekajo po koroških Slovencih, kakor je to storila Die Presse z uvodnikom „Zündler am Werk". Komu v korist?

Prej sem točno pojasnil, kako gledamo na aktivitete mladine in kako jih ocenjujemo in **želimo samo, da bi le-te koristile n a š i borbi, ne pa tistim, ki kar prežijo, da bi nam lahko škodovali,** ali pa celo komu tretjemu, kakor svarilno opozarja tudi ljubljansko Delo v včerajšnji številki. **Prosim mladince z vso odgovornostjo kot predsednik ZSO, da pozitivno pomagajo pri naši borbi, ne samo nihilistično, ampak pozitivno s svojim vključevanjem, s svojimi spodbudami, da bomo našli skupno, uspešno in učinkovito pot za dosego pravic, ki nam gredo.**

Svet mora zvedeti

da na Koroškem živimo tudi Slovenci

Koroški Slovenci smo svoje zahteve nedvoumno iznesli v skupni „Spomenici koroških Slovencev". Morda ena ali druga misel res ne odgovarja več popolnoma današnji situaciji — vendar ne moremo zaradi tega odstopati kar od vseh zahtev, ko pa se pristojni do danes sploh še niso poglobili v ta naš zgodovinski dokument. **Kakorkoli pa že gledajo na njo, ob študiju nastanka državne pogodbe je neizpodbitno dejstvo, da ugotavljanja manjšine ni treba, da je celo v nasprotju z določili državne pogodbe.**

Državna pogodba govori samo o sodnih in upravnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom. Nekdanji politiki in državniki, ki so se pogajali za avstrijsko državno pogodbo in o ozemeljskih zahtevah Jugoslavije, so točno vedeli, za katero ozemlje gre. Ne verujem, da so avstrijski politiki, ki so jim bili ob strani številni eksperti — kakor sami povedo, jih je bilo nad 50 — podpisali državno pogodbo, ne da bi vedeli, za katere upravne in sodne okraje s slovenskim in mešanim prebivalstvom gre.

Smatram, da je naša dolžnost, da tozadevno stopimo do tistih, ki so državno pogodbo podpisali, dokler so še živi. Še živijo predstavniki posameznih držav, ki so bili tedaj zastopniki na mirovni konferenci. Še živijo tov. Kardelj, še živi tov. Vilfan, še živi tov. Bebler; še živijo naši avstrijski državniki in eksperti; še živijo sovjetski, francoski, ameriški in zlasti angleški politiki, slednji kot predstavniki tedanje zasedbene oblasti na Koroškem, ki vsi morajo vedeti, za kaj so se tedaj pogajali, za katero ozemlje je šlo, za katere okraje. Predvsem pa ni verjetno, da so tedaj rekli: To, Avstrija, prepustimo tebi, da boš šele pozneje — po petnajstih, po dvajsetih ali morda petdesetih letih ugotavljala, za katere okraje gre.

Mislim, da mora biti naša borba še bolj odločna in se moramo posluževati tudi drugih oblik reševanja člena 7 državne pogodbe. Brez dvoma zgolj pravno reševanje po dosedanjih izkušnjah ne zadostuje, treba bo iskati politično rešitev. Če bodo naši politiki, če bo naša vlada še naprej tako počasi reševala, potem nam ne preostane ničesar drugega, kakor da se poslužimo vseh možnosti, ki so v državni pogodbi in vseh možnosti, ki so tudi v drugih mednarodnih pogodbah. Naše vprašanje bo treba internacionalizirati, da bo svet zvedel, da živimo na Koroškem tudi Slovenci, ki želimo živeti, ki zahtevamo svoje pravice in nočemo umreti!

Koroški večer v Slovenjem Gradcu

V okviru kulturnega sodelovanja z zamejskimi Slovenci je bil zadnjo soboto prirejen v Umetnostnem paviljonu v Slovenjem Gradcu izredno posrečen „Koroški večer v besedi, pesmi in sliki", ki je izzvenel kot vsestransko uspela kulturno-umetniška manifestacija, posvečena medsebojnemu spoznavanju in utrjevanju vezi med matičnim narodom ter narodnostno skupnostjo v zamejstvu.

Ta namen in pomen prireditve je v svojem govoru naglasil tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss, ki je poudaril, da je najtesnejša povezava z matičnim narodom življenjsko važna za vsako narodnostno skupino. Menil je, da v zadnjem času tudi na Koroškem beležimo bolj uspešen razvoj slovenske kulturne dejavnost, zlasti na likovnem in literarnem področju, kjer se tudi naša umetnost uveljavlja v skupnem slovenskem kulturnem prostoru.

Koroški večer v Slovenjem Gradcu je začel s svojo pesmijo moški zbor SPD „Zarja" iz Železne Kaple, ki je nastopil pod vodstvom svojega pevovodje Vladimira Prušnika. Oba naša likovna umetnika — akademsko slikarko Zorko Weiss iz Celovca in slikarja-avtodidakta Gustava Januscha iz Bekštanja — je zbranemu občinstvu predstavil ravnatelj Umetnostnega paviljona Karel Pečko, medtem ko je njuno razstavo v svetovno znanem paviljonu odprl predstavnik občine prof. Franček Lasbaher, ki je spomnil na sodelovanje med Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu ter Slovenjim Gradcem in izrazil željo, da bi se to sodelovanje v bodoče razvijalo še naprej.

Na večeru so nastopili tudi naši literarni ustvarjalci. Valentin Polanšek je bral pesmi iz svoje nove zbirke „Karantanske"", ki bo menda v kratkem izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani; Florijan Lipusch se je predstavil z odlomkom iz svojega romana „Slačenje"; dr. Joško Buch pa je recitiral pesmi iz zbirke „Ura vesti" bolezensko zadržanega Andreja Kokota.

Obiskovalci prireditve, med njimi tudi mnogi gostje iz sosednih občin in celo iz Ljubljane, so prikaz literarne, glasbene in likovne dejavnosti koroških Slovencev toplo pozdravili in izvajalce nagradili z navdušenim aplavzom. Sploh je bil „Koroški večer" poseben dogodek za Slovenj Gradec in njegovo okolico ter sta mu primerno pozornost posvetila tudi televizija in radio, ki sta prireditev prenašala. V radiu „Slovenj Gradec" pa je bila že na predvečer posebna oddaja, ki jo je pripravil Niko R. Kolar in v kateri je obširno predstavil izvajalce sobotnega „Koroškega večera v besedi, pesmi in sliki".

Prireditev v Slovenjem Gradcu je bila vsekakor posrečena in pomembna kulturno-umetniška manifestacija koroških Slovencev, ki smo se v tej obliki sploh prvič predstavili matičnemu narodu — in to v svetovno znanem paviljonu, v katerem je bila med številnimi prireditvami pred leti tudi velika mednarodna likovna razstava pod pokroviteljstvom Združenih narodov. Ta prireditev pa je — kakor je poudaril ravnatelj Pečko — tudi obogatila letošnji program Umetnostnega paviljona in kulturnega dogajanja v Slovenjem Gradcu.

Ob razstavi Zorke Weiss in Gustava Januscha je Umetnostni paviljon izdal poseben prospekt, ki ga je likovno uredila Hari Draušbaher.

TONE SVETINA 60

UKANA

PRVA KNJIGA

Tepca, ki ni še ponoči nesel poročila naprej, ker se je zbal nekaj strelov, so že spravili pod zemljo. Poglejte, kakšna malenkost in kako strahotne posledice. Rudnik poplavljen in moji najboljši ljudje, na katerih sem vse gradil, ustreljeni. Da bi se človek zjokal," je razlagal Wolf, general pa mu je pritrdil.

„Zavoljo tega prekletega rudnika sem se celo jaz osmešil pred vso evropsko javnostjo. Obravnavali so me v Berlinu. Nepogrešljive surovine za neka nova orožja. Naj gredo k hudiču, človek nima sto rok in ne more biti na tisoč mestih hkrati! Vi se mi smilite z menoj vred. Proučite ta primer do podrobnosti in mi poročajte!"

„Priznam, gospod general, v precej klavrni situaciji sem. Raziskujem. Vse je še v megli. Ne vem, kako je prišlo do tega. Njihova kontrašpijonaža je postala aktivna. Moja zaskrbljenost ni brez vzroka. Manjka mi sposobnih in pogumnih ljudi, manjka tako kot še nikoli."

Wolfova malodušnost je prišla prav generalu, zato si ga je izposodil, kakor vedno, če je odkril šibko točko.

„Res, smilite se mi. Zdaj ste podobni propadlemu ribiču s strgano mrežo in praznim trebuhom. Velikanska riba se je morala zapoditi v vašo mrežo, polno sardel, ki ste jih že prodali na trgu, in vam jo je razcefrala in uspešno pobrisala," se je ponorčeval cinično general. Dražil ga je še naprej, kot bi s palico drezal tigra v kletki. „Kaj boste napravili Wolf, ko bomo zahtevali od vas, in to že danes ali jutri, da nam daste ribe, ki smo jih vam že plačali?"

Zdaj se Wolf ni mogel več vzdržati. „Oprostite, gospod general. Ribja sezona ni vsak dan, kot ni vsak dan nedelja. Mreža je bila amortizirana in napravili bomo novo, boljšo. Nastavil jo bom somu, ki jo je raztrgal. Ko se bo ujel, pa vam ga bom serviral garniranega."

„Me veseli, da vas to žge. To dokazuje, da vest in ponos pri vas še živita. Sicer pa imate tolažbo. Kakor mi je znano, vaš glavni adut še ni padel iz rok. Lepotica, ki ste jo pred menoj prikrili, še vedno obstaja."

„O njej nimam pravih podatkov. Toda vključil sem jo in pričakujem, da bo prišla na položaj, kjer jo bom najkoristneje uporabil. Svoje pa je doprinesla." Za vsak primer je imel pripravljeno, kaj se bo zlagal o Aninem delu. Prižgal je cigareto, nekajkrat potegnil in skušal speljati razgovor v manj nevarne vode. Zato je skušal tarnati: „Veste, gospod general, težava je z ljudmi. Vse manj se more človek nanje zanesti. Vse teže je zbrati kaj primernega. Slabši ljudje, težje naloge."

„Res je, ljudje odločajo vse. Treba je znati ravnati z njimi. Mene posnemajte, Helmut. Ljudi je treba držati v strahu in negotovosti. Čim bolj se boste surovo vedli in več zahtevali, tem bolj vas bodo spoštovali. In s tem bo prišla tudi pokorščina. Sicer je tako: človek je najbolj nezanesljiv adut v tej neumni igri, ki se imenuje življenje. O človeku nekaj približnega vemo, kaj je bilo z njim. Nekaj več, kaj je z njim danes, toda kaj bo jutri, ne vemo. Le eno je jasno: pred človekom si na varnem le tedaj, kadar si zakopan dva metra pod zemljo." Cinično se je zakrohotal tej svoji misli, ki jo je rad povedal ob kakršni koli priliki.

Wolf je prikimal: „In če dovolite, gospod general, dopolnilo: če je dobro potlačen in če mu je iz riti že zrastel regrat! Končno je res, da je laže krotiti zveri kot ljudi."

Oba sta se zakrohotala, general pa je še naprej razvijal svoje nazore.

„Zato je potrebno o ljudeh nekaj vedeti. Iz mojih spiskov ste videli, da je čistih zelo malo. Mnogim bi lahko dejal: dal vas bom opazovati en sam dan, zvečer pa obesiti. Vsa moč oblasti je v tem, da si seznanjen. Potem pa je treba hitro in brezobzirno ukrepati proti vsakomur, ki je na poti."

„Presenečen sem bil, kaj vse veste o ljudeh in prepričan sem, da boste počistili hitro in breobzirno, gospod general," se je laskal Wolf in skozi cigaretni dim opazoval generala.

„O, seveda. Tak pregled ti da le položaj. To je v tej družbi vse, poleg lastnine, ki je seveda, steber položajev," je važno dejal general kot bi povedal večno resnico.

Wolf pa se je izzivalno nasmehnil: „Če dovolite, tragika je tudi v tem, da so položaji majavi, od danes do jutri, in da tudi lastnina ni vse. Kar danes imaš, ti lahko jutri izpulijo iz rok."

„Pravilno, Wolf. To je edino pravilno. V nenehnem spopadu za mesta na vrhu rastejo močni in brezobzirni ljudje, elitni posamezniki, ki lahko vodijo to komplicirano družbo z vso njeno še bolj komplicirano tehnično zmogljivostjo in delitvijo materialnih stvari in časti, brez katerih moderni ljudje ne znajo živeti. Tehnika je prerastla vse. To zbuja organizacijo sile v državah, ki so najbolj razvite. Zato mora odločati vojna, komu pripada prvenstvo na svetu. In tudi to vojno bo odločila tehnika, ki bo vodena s pravim duhom. Zato vidite, Helmut, v tej situaciji se je potrebno preriniti k vrhu ali pa capljati na repu in utoniti v luži povprečnežev. To se pravi tistih, ki jim režejo kožo s hrbtov in delajo iz nje senčnike za svetilke in jim sesajo mozeg iz živih kosti. To bi si lahko zapomnili, vi, naivni oboževalec

Ob Prešernu smo si vsi Slovenci edini

Mesec februar je v posebni meri posvečen slovenski kulturi; v tem mesecu vsako leto obhajamo kulturni praznik slovenskega naroda in častimo največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna — ne samo po vsej Sloveniji, marveč tudi povsod drugod v svetu, kjer žive Slovenci. Kajti: ob Prešernu smo si vsi Slovenci edini, vsa nasprotja — politična in svetovnonazorska — se ublaže, nesporazumi se izgube, pesnika slavimo to in onstran meja, pa tudi onkraj morja, kakor je na Prešernovi proslavi v Celovcu naglasil prof. Črtomir Zorec.

V počastitev slovenskega kulturnega praznika smo se tudi koroški Slovenci letos spet vključili in s tem manifestirali živo kulturno povezanost z narodno celoto. Slovenska prosvetna zveza je zadnji petek priredila v celovškem Domu glasbe Prešernov večer, ki je vse obiskovalce navdušil z visoko kulturno-umetniško ravnijo.

Po kratkih pozdravnih besedah, ki jih je v imenu prireditelja spregovoril dr. Joško Buch, so nastopili znani operni solisti iz Ljubljane Vilma Bukovec, Milka Eftimova, Samo Smerkolj in Jože Stabej (zaradi tehničnih vzrokov je bil krog sodelujočih umetnikov v primerjavi s prvotno napovedjo deloma spremenjen — op. ured.). Ob spremljavi pianistke Zdenke Lukec so najprej izvajali uglasbene Prešernove pesmi, potem pa predstavili pester izbor najbolj priljubljenih opernih arij.

Zaradi pičlo odmerjenega prostora ne moremo podrobno poročati o posameznih spevih, zato naj zapišemo le splošno ugotovitev: Umetniki, ki jih delno poznamo že od raznih gostovanj ljubljanske Opere, so tudi tokrat navdušili v polni meri in je bil njihov nastop v celoti res edinstven kulturni užitek. O tem je dovolj zgovorno pričal dolgotrajni aplavz po vsakem komadu posebej in ob koncu sporeda, ko je zbrano občinstvo prevladovala le ena želja — da bi takih prireditev imeli več.

O Prešernu, njegovi narodni in občečloveški izpovedi je poslušalcem, med katerimi je bil tudi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu inž. Karmelo Budihna s soprogo, govoril prešernoslovec in ravnatelj Prešernovega muzeja v Kranju prof. Črtomir Zorec. Orisal je pesnikove osebne vezi s Koroško in v tej zvezi posebej opozoril na prijateljstvo, ki sta ga gojila slovenski pesnik Prešeren in koroško-nemški pesnik Rizzi (katerega 115-letnica smrti 25. februarja je skoraj na dan sovpadala s Peršernovo proslavo v Celovcu). Prešerna je Rizzi tako visoko cenil, da ga je vzporejal z velikimi pesniki svetovne veljave in bi si takega razumevanja slovenske kulture želeli tudi s strani sodobnih Rizzijevih rojakov, je ugotovil prof. Zorec in svoja izvajanja zaključil:

„Drobna knjižica, ki nosi naslov Poezije doktorja Franceta Prešerna, je kot nekaka naša legitimacija, s katero smo se smelo uvrstili med evropske kulturne narode. Njena vsebina je še danes aktualna, poziv na slogo med narodi, mir med ljudmi, misel o dobrem sosedstvu — ne vrag, le dober sosed naj bo mejak! Ta Prešernova pesem je še danes pravcati nacionalni in humanistični program malega slovenskega naroda, ki v svoji poldrugtisočletni zgodovini ni nikoli nikogar ogrožal, nikoli jemal — pač pa je bil vedno le sam krog in krog ogrožan v svojem narodnostnem obstoju. In vedno je kljub vsemu prvi prožil prijateljsko roko — žal tako redkokdaj iskreno sprejeto. A stran te trpke misli, vigred prihaja v deželo, dolgo Prešernov spomin naj živi!" —

Že dva tedna prej — 14. februarja — pa je bila podobna počastitev slovenskega kulturnega praznika ob obletnici Prešernove smrti v Pliberku, kjer se je na povabilo domač. SPD „Edinost" kljub številnim drugim prireditvam zbralo v Schwarzlovi dvorani lepo število ljubiteljev slovenske kulture in umetnosti. Tudi na tej prireditvi so bili ljubljanski solisti — operna pevca Ileana Bratuž in Jože Stabej ter violinist Rok Klopčič in pianist Igor Dekleva — deležni navdušenega sprejema in hvaležnega odziva poslušalcev, ki so s spontanim odobravanjem nagradili umetnike za njihovo vrhunsko izvajanje.

V kratkih besedah je lik Prešerna in pomen njegove pesniške izpovedi opisal prof. Janko Messner, ki je dejal, da je bil Prešernov boj za demokratizacijo družbenega življenja, kakor prihaja do izraza v Zdravljici, mogoč samo zato, ker je bil Prešeren samozavesten in ponosen človek. Le tako je mogoče razumeti, da ga v tedanji dobi niso še bolj tlačili in družbeno uničili, marveč so ga nasprotno začeli spoštovati. Iz tega spoznanja je vzpodbujal govornik navzoče in zlasti mladino, naj bi v teh dneh, ko iščemo pravico javnosti za naš materin jezik, tudi v javnosti (v vlaku in avtobusu, na pošti, v občinski pisarni in drugod) dali slovenski materini besedi legitimacijo, da bi slovensko govorili. Spomnil je na pregovor, ki pravi: Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti, in poudaril, da smo tudi Slovenci visoko kulturen narod in smo lahko ponosni, če govorimo slovensko, ne da bi s tem morali izzivati nemško govorečega soseda.

Na prireditvi so nastopili tudi mladi igralci študenti iz šmihelske okolice z veseloigro „Svojeglavček", ki so jo prav dobro uprizorili. Ob koncu pa so zaigrali še mladi domači godci ter poskrbeli za prijetno družabnost.

Zveza slovenskih žena vabi na

občni zbor

ki bo v ponedeljek 8. marca 1971 s pričetkom ob 12.30 uri v Dijaškem domu SŠD v Celovcu, Tarviser Straße 16.

Odbor

ZARADI POMANJKANJA PROSTORA v današnji številki nismo mogli objaviti vseh dopisov; morali smo jih odložiti do prihodnjega tedna. Prosimo za razumevanje.

Uredništvo

Št. Vid v Podjuni

Čeprav nekoliko pozno, moramo vendar poročati o uspeli plesni prireditvi pevskega zbora našega prosvetnega društva „Danica" v Št. Vidu v Podjuni. Ta je namreč pri Voglu v Št. Primožu priredil pustno prireditev oz. ples, ki je privabil številne ljubitelje prijetne domače družabnosti. Hkrati je ta naša prireditev imela tudi kulturni značaj, saj so nastopili naši pevci pod vodstvom Hanzija Kežarja in gostje ter prijatelji iz Zreč. Predvsem pa nas je razvedril humorist Miha Jurak, ki je pri nas takorekoč že stalni gost, saj vedno spremlja naše zreške prijatelje, kadar pridejo med nas.

Med številnimi obiskovalci je predsednik pevskega zbora Anton Rutar pozdravil tudi generalnega konzula dipl. inž. Karmela Budihno in konzula Branka Čopa s soprogama.

Za ples je skrbela izvrstna godba Fantov treh dolin, ki so s svojimi izvirnimi vižami tako navduševali, da je zabava trajala do ranih jutranjih ur.

S to prireditvijo so naši društveniki pokazali, da je tudi zabavno prireditev mogoče organizirati na kulturni ravni. Čestitamo!

Zborovodski tečaj v Bilčovsu

Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza sta za uspelim režiserskim tečajem v Tinjah organizirali tudi skupni zborovodski tečaj. Ta tečaj se je pričel minulo soboto in nedeljo pri Miklavžu v Bilčovsu. Tečaj so vodili priznani glasbeni strokovnjaki prof. Radovan Gobec, prof. Branko Rajšter in dirigent Marko Munih, ki so našim pevcem in zborovodjem posredovali svoje dolgoletne izkušnje kot strokovnjaki na tem področju in jih tako praktično kot teoretično seznanili s sodobnimi prijemi zborovodstva in petja. Moramo reči, da so vsi udeleženci tečaja pridobili mnogo in zato priporočamo, da se drugega dela tečaja, ki bo v soboto 20. in nedeljo 21. marca letos v hotelu Rutar v Dobrli vasi, udeleži čimveč pevcev in zlasti zborovodij. Pri tem pa mislimo tudi na mlade učitelje, za katere bi tak tečaj vsekakor bil zelo koristen. Tečaja se lahko udeležijo tudi tisti, ki so prvi del zamudili, ker je tečaj prirejen tako, da sta vsak del zase celota.

V imenu organizacij prirediteljic sta gostom izrekla dobrodošlico osrednji zborovodja SPZ Valentin Hartmann in tajnik KKZ Nužej Tolmaier.

Slovensko prosvetno društvo Bilka" v Bilčovsu"

VABILO

Igralci Slovenskega prosvetnega društva „Bilka" iz Bilčovsa bodo v nedeljo 7. marca 1971 ob 19.30 uri zvečer v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu gostovali z igro

BELE VRTNICE

Sodeloval bo tudi moški pevski zbor „Bilka".

Prijatelje naše prosvete vabi k obilni udeležbi

odbor

Slovensko prosvetno društvo „Srce" v Dobrli vasi naznanja:

V nedeljo 14. marca 1971 ob 10. uri je v hotelu Rutar v Dobrli vasi občni zbor društva. Volili bomo nov odbor in določili smernice za bodoče delo.

Vabi odbor

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu

VABILO

Igralci Slovenskega prosvetnega društva „Bilka" iz Bilčovsa uprizorijo na povabilo Slovenskega prosvetnega društva „Danica" Št. Vid v Podjuni v soboto 6. marca 1971 ob 19.30 uri zvečer v dvorani gostilne pri Voglu v Št. Primožu igro

BELE VRTNICE

Sodeluje tudi moški pevski zbor društva „Bilka".

Vse prijatelje naše prosvete prisrčno vabimo k obilni udeležbi!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku

vabi na

POPOLDNE SLOVENSKE KNJIGE

ki bo v nedeljo 14. marca 1971 ob 14. uri pri Brezniku v Pliberku.

Na sporedu bodo razstava starih slovenskih knjig, literarni nastop naših domačih avtorjev in priložnostni nagovor.

Vabi odbor

UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina:

svobode. Ne bo odveč, če veste, da je bila svoboda vedno skregana s pravico, včasih pa tudi s pametjo. Sila je in bo ostala privilegij tistih, ki so prerasli vse, močnih, ki se sončijo na vrhu. Tudi povelja in zakoni so le za tiste, ki jih izvršujejo, ne pa za njihove tvorce, to danes ve pri nas že povprečen podoficir. Zato se ne ukvarja z najbolj bedasto idejo od vseh idej, ki so jih ljudje prispevali k urejanju tega zmedenega sveta, z idejo o enotnosti in o bratstvu. To je resnica, ki ne potrebuje dokazov, ker za njo govorita biologija in zgodovina.

Tako je, gospod major. Dal sem vam možnosti in še vam jih bom dal, da se povzpnete. Imate vse pogoje z eno samo veliko zavoro, na katero vas maram vedno znova opozarjati: prevelik individualist ste, s tem v zvezi pa ste nagnjeni k anarhizmu. Ta pa je v sorodu s komunizmom slabše vrste. Nimate velikih ambicij, ki bi vam porodile veliko voljo. Skušal vas bom spraviti v red, če bom le imel potrpljenje," je dejal general in ga pogledal z na pol priprtimi očmi naravnost v oči.

Wolf ni umaknil pogleda, čeprav je generalov kačji pogled težko prenesel. Niti trenil ni z očmi. Gledala sta se dolgo. Vedel je, da je to merjenje z očmi, tehtanje sil, generalov priljubljeni šport. Vsak, ki bi mu umaknil pogled, je zanj slabič, kdor mu ga ni, pa dostojen nasprotnik. V prvem primeru sumljiv, ker se ni bilo nanj zanesti, drugem pa sumljiv, ker bi znal biti nevaren.

Ko je general umaknil oči, je Wolf z željo, da bi se mu upiral, začel: „Kaj hočete. Večkrat sem vam že povedal, da mi za pravega vojaka, kot ga potrebuje čas, nekaj manjka. Šport prerivanja s komolci navzgor ali plezanje z derezami po hrbtih drugih, pa mi tudi ni preveč v krvi. Končno pa sami vidite med nami pravo poplavo ljudi z generalskimi instinkti in naredniškimi sposobnostmi. Med temi so tudi taki, ki so se z zvezami in s korupcijo že visoko prerinili, ne glede na sposobnosti. To je eno. Drugo pa je, da je vsakdo pri vrhu suženj svojega stola. Temu se ne da izogniti, in to je tisto nezanimivo, kar zavira moja prizadevanja."

General je zabliskal z očmi: „Major, vi za dober start in kariero gledate že pregloboko. To je za vas pogubno. Praktično ni potrebno, da si ljudje, ki jih potrebujemo, brez potrebe sposojate, jih dražite in celo ponižujete. Zadovoljite se s tihim zaničevanjem. Omenil sem vam, da ste si nabrali obilo sovražnikov. Glede stolov pa je tako: na malem stolčku si suženj svojega stolčka in še vseh, ki sedijo na višjih stolih. Povem vam, da s svojo zvitostjo in pametjo brez moje podpore ne pomenite nič. Prav kmalu bi vas podrli na kolena. Gonili bi vas kot pretepenega cucka, da bi vas v kratkem vse minilo.

Tega mi ne morete oporekati. Zato vam povem: vaše vedenje podpiram jaz, ker mi slučajno ugajate, ker niste osel in papiga. To pa še ne pomeni, da mi je pri vas vse všeč. Mnogo neumnosti vam oprostim, samo ne vem, kdaj me bo minilo. Toliko, da boste o stolčkih in o suženjstvu imeli malo jasnejše pojme, kar vam bo bolj v korist kot v škodo," je zaključil general na robu užaljenosti.

Wolf, ki se je zavedel, da je šel skoraj predaleč, je hitro popravil: „Tega se zavedam in hvaležen sem vam, gospod general. Brez vas bi me že davno posekali." S ponižanjem in samokritiko je zajezil generalovo nejevoljo, ki je bila pred izbruhom.

Zunaj se je stemnilo. General je zagrnil okna in prižgala sta luči. Wolf ga je opazoval pri svetlobi in ugotovil je, da je shujšan, bled in hladno zvišen. Zdaj general ni več sedel, sprehajal se je po sobi in se zamislil.

Potem mu je kar stoje dejal: „Ob koncu najinega prijetnega razgovora," in Wolf je že vedel, da bo pričel s poglavitnim, „bi se pomenila o neki važni nalogi. Bom kratek, ker me boste takoj razumeli. Štab korpusa mi gre na živce. Med nama rečeno, napravili so nekaj bistrih potez. Zdaj že vemo, da se ne borimo s primitivci. Nabrali so si nekaj izkušenj in ogromno ljudi, s katerimi ne bodo varčevali. Na pomlad bomo imeli hudiča. Likvidirajte štab, preden bomo začeli z večjo ofenzivo! Pojdite v Idrijo in napravite nekaj podobnega kakor v Cerknem! Dal vam bom pooblastilo, da lahko uporabite katero koli enoto in za uspeh se na žrtve ni treba ozirati. Če uspete, vam viteški križec ne uide."

Wolf je vstal, poslušal in odgovarjal: „Da gospod general! Razumem, gospod general! Da, gospod general."

„Več ne bova govorila o tem. Prepričan sem v vašo sposobnost in hrabrost. Naloga, ki sem vam jo dal, ni povelje. Prepričan v vašo zvestobo, ne dvomim v uspeh. Upam, da me razočarali ne boste. Sieg-heil!", kar je pomenilo, da sta opravila.

Po sprejemu pri generalu se je Wolf vrnil naravnost domov. Čudna napetost v njem še ni popustila. To pot ga je general s svojo zmernostjo presenetil. V glavnem je govoril le on, in sicer v tonu, kot si je vedno želel, da se mu prikimava. Wolf bi mu rad v marsičem oporekal. Pa ga je potegnil za seboj kot neplavalca deroča voda. To mu je povzročalo močno neugodje nekaj dni, dokler se ni sprostil s kakšnim prepovedanim dejanjem.

Prižgal je luč in se oblečen zvalil na posteljo. Sebi v opravičilo je dejal: „Lahko si čestitam, kot bi prestal šolski izpit. Govoril sem še kar dobro s tem lopovom velikega stila, kar sicer ni častno, je pa vražje koristno, če hočem ostati živ. Vsa njegova notranjost pa je dvomila. Ni vedel, zakaj ga generalova osebnost po eni strani privlači, po drugi pa odbija. Z ljudmi pa igra kot maček z mišjo. Šel bo v Idrijo in poskusil opraviti nalogo. Ne zavoljo njega. Če mu bo to uspelo ali ne. Viteški križec pa naj general pripne svoji tajnici na zadnjico. Dovolj je koristila velikemu rajhu. Zavedel se je, da je bila lekcija o rasističnem kodeksu in

Pevsko srečanje na Ravnah

Pod geslom „Od Pliberka do Traberka" je bilo dne 19. februarja tega leta prirejeno na Ravnah na Koroškem pevsko srečanje, ki je spet enkrat pokazalo, kako pomembna je pesem kot tista govorica, ki jo razumejo mladi in stari in ki sega preko vseh meja ter zbližuje in povezuje ljudi in narode.

Organizator srečanja je bil inž. Mitja Šipek, ki je v uvodni besedi med drugim naglasil: Da ne bi vero vase in v človeka izgubil, sem včeraj si z dlanmi oči zastrl; da ne bi upanja potrl, sem danes pesmi govoriti ukazal! In pesem je res govorila, govorile so pesmi, ki so jih predvajali pevski zbori iz Raven, Črne, Mežice, Šentanela, Prevalj in Dravograda, pa tudi iz Pliberka in Šmihela.

Prireditev ni bila zamišljena kot tekmovanje in ocenjevanje zborov, marveč je imela le namen zbrati ljubitelje petja, da drug drugemu v pozdrav zapojo. Zanimanje za pevski večer je bilo med ravenškim prebivalstvom izredno veliko in obširna dvorana v prosvetnem domu niti ni mogla sprejeti vseh obiskovalcev, ki so prišli, da bi prisluhnili melodijam, ki so privrele iz grl in src številnih pevcev.

Vsi sodelujoči zbori so se imenitno izkazali, kar je ne nazadnje zasluga njihovih pevovodij. Tudi pevci iz Pliberka in Šmihela so pod vodstvom Foltija Hartmana uspešno prispevali k bogatemu in dobro izvedenemu sporedu, s tem pa znova manifestirali živo kulturno povezanost Slovencev mimo vseh mej in pregrad.

Na Ravnah so ob tej priložnosti izročili nekaterim pevovodjem visoka odlikovanja. Med odlikovanimi je bil tudi pri nas dobro znani upokojeni učitelj Ivan Lebič, ki kljub težki invalidnosti požrtvovalno in z uspehom vodi moški zbor društva upokojencev na Prevaljah in tamkajšnji mešani zbor.

Udeleženci tega srečanja so se vračali na domove z velikim zadovoljstvom in pod vtisom lepega doživetja.

Bilčovs

Ane Ogris, Miklavževe mame v Bilčovsu ni več. Strla jo je težka bolezen, ki jo je vdano prenašala, čeprav je slutila, da zanjo ni pomoči. Njena smrt ni povzročila globoke žalosti le v Miklavževi družini in v sorodstvu, ampak je bolestno odjeknila po vsej naši občini in daleč preko nje.

Ana Ogris, rojena Bister, je zagledala luč sveta 24. 7. 1899. Svojo mladost je preživela na domu pri Matjaku na Moščenici. Leta 1927 se je poročila z Jankom Ogrisom in tako postala žena markantne osebnosti v narodno-političnem življenju koroških Slovencev. To pa za Ano Ogris ni pomenilo ponosa in časti, ampak je od nje kot žene in matere zahtevalo le še več skrbi in dela, saj je čestokrat morala nadomeščati tudi očeta otrokom in domačiji.

Ko se spominjamo njenega življenja, se moramo ustaviti pri začetnih težavah takrat mladoporočenega para, ko sta v hudi gospodarski krizi začela takorekoč z nič, toda v teku njunega skupnega življenja ustvarila trdno eksistenco in s tem tudi vzor trgovine, gostilne in domačije pri Miklavžu. In vse to poleg močnega udejstvovanja njenega moža Janka v narodno političnem življenju koroških Slovencev. V to delo je Janko Ogris vložil mnogo časa, truda in požrtvovalnosti. V letih 1933—34 je bil deželni poslanec, predvsem pa je bil vedno agilen funkcionar v naših gospodarskih, kulturnih in političnih organizacijah.

Vsega tega pa Janko Ogris ne bi mogel izvajati, če ob svoji strani ne bi imel tako požrtvovalne in razumevajoče, narodno zavedne žene. Za Miklavževo družino, predvsem pa pokojno Ano Ogris, to ni pomenilo le mnogo požrtvovalnosti, ampak je bilo povezano tudi s trpljenjem. Mož Janko je takoj, ko je prišel na oblast nacizem, moral v zapor in odtlej bil kot politična osebnost in Slovenec vedno preganjan. Leta 1942 je tudi Miklavževa družina morala zapustiti svoj dom in iti v izgnanstvo v Nemčijo. Schwarzenberg, Frauenaurach, Eichstätt in Baden pri Dunaju so bile postaje na poti izgnanstva za Ogrisovo družino. Na povratku v domovino je zbolel najstarejši sin Jozi, ki je umrl in sedaj počiva v Slovenjem Gradcu. To je za Miklavževo mamo bil najhujši udarec, in bolečino je v sebi nosila vse do svoje smrti.

Toda tudi bridke izkušnje usode je vdano prenašala in vsa povojna leta spet krepko gospodinjila in gospodarila. Saj vemo, da je njen mož Janko ponovno prijel za delo v naših skupnih prizadevanjih. Pravtako pa tudi njun sin Hanzej, ki je danes deželni poslanec. Kakor morda čudno zveni, je vendar dejstvo, da je k temu po svoje pripomogla ta mirna, a vendar odločna žena in mati.

Veliko žalnih gostov, govorniki in pevci, so se poklonili, ko smo Miklavževo mamo na domačem pokopališču položili k zadnjemu počitku. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Zaostalim pa velja naše sožalje.

OBVESTILO

Hranilnica in posojilnica Dobrla vas ima svoj redni občni zbor v nedeljo 7. marca 1971 ob 10. uri v hotelu Rutar v Dobrli vasi. Vsi člani vabljeni.

Odbor

Podravlje

Tudi v našem kraju smrt ne počiva. V ponedeljek 22. februarja je po dolgi in težki bolezni v celovški bolnici umrla Barbara Mostetschnig, rojena Vospernik.

Barbara Mostetschnig izhaja iz zavedne Vospernikove družine in je tudi sama bila zavedna Slovenka. Zato je tudi njo v dobi nacizma doletela usoda izseljeništva in je takrat morala s sinom Reginaldom v izgnanstvo. Ko se je po osvoboditvi vrnila v domovino, je morala krepko prijeti za delo. Preživljala se je z gostinskim obratom pri postaji. Skrbeti pa je morala tudi za svojega sina, ki je študiral in je danes profesor na Slovenski gimnaziji in kot predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev stoji sredi našega narodno političnega življenja. To je brez dvoma tudi zasluga rajne Barbare Mostetschnig, ki je svojega sina vzgojila v zavednega Slovenca.

Pokojnica je bila vedno tudi zelo gostoljubna in to ne samo zaradi svojega poklica kot gostilničarka, ampak je svoj lokal, zlasti v povojnih letih, nudila na razpolago za sestanke našim narodnim delavcem. Kot zavedno Slovenko pa smo pokojnico vedno spet srečavali na slovenskih prireditvah bodisi v bližnji okolici ali v Celovcu.

Ano Mostetschnig smo 24. febr. pokopali na pokopališču v Podravljah. Pogrebne svečanosti sta opravila domači župnik Adamitsch ter prelat Zechner. Ob odprtem grobu sta spregovorila prof. Polanc in predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer. Oktet osmega razreda slovenske gimnazije pa je zapel pesmi žalostinke.

Sinu dr. Reginaldu Vosperniku in vsem sorodnikom izrekamo naše sožalje.

Dr. France Cigan umrl

V torek 23. februarja 1971 je — kakor smo kratko že poročali — po dolgi težki bolezni v ljubljanski bolnišnici umrl dr. France Cigan.

Ime pokojnika je tesno povezano s slovensko pesmijo na Koroškem in še posebej na slovenski gimnaziji v Celovcu, kjer je dolga leta bil profesor glasbe. Dr. Cigan svojega glasbeno-vzgojnega dela ni opravljal le kot poklic, ampak je temu svojemu delu posvetil vso svojo ljubezen, ki se je odražala na vsakoletnih akademijah slovenske gimnazije. Na teh prireditvah so se vedno znova kazali uspehi njegovega vztrajnega dela, saj je na le-teh takorekoč pela vsa slovenska dijaška mladina. Poleg svojega dela na naši srednji šoli je dr. Cigan ustanovil tudi pevski zbor Jakob Petelin-Gallus, s katerim je kot pevovodja nastopal na številnih koncertih doma in v tujini. Kot vzgojitelj mladine v Mohorjevem dijaškem domu je med mladimi pridobil mnogo prijateljev. Predvsem pa je dr. Cigan posvetil mnogo svojega prostega časa zbiranju starih koroških narodnih pesmi; zbral je mnogo pozabljenih viž ter jih tako ohranil pred pozabo.

Dr. Cigan je našel svoj zadnji počitek na ljubljanskem pokopališču, kjer ga je spremljala velika množica žalnih gostov, predvsem s Koroške, med njimi razumljivo dijaki in profesorji slovenske gimnazije, pevci zbora Gallus ter predstavniki slovenskih kulturnih in političnih organizacij na Koroškem. V poslovilnih besedah govornikov in pesmi pevcev je bila izražena dr. Ciganu zahvala za njegovo delo med koroškimi Slovenci.

V znak spoštovanja je ob krsti pokojnika položila venec tudi Slovenska prosvetna zveza.

Državna gimnazija za Slovence sporoča, da bo v četrtek 11. 3. 1971 ob 9. uri maša zadušnica za pokojnega prof. dr. Franceta Cigana v cerkvi novega bogoslovja v Celovcu, Tarviserstraße. Vsi pokojnikovi prijatelji in znanci so vabljeni.

Št. Jakob v Rožu

Tujski promet se tudi v občini Št. Jakob v Rožu prav dobro razvija ter predstavlja čedalje pomembnejši vir dohodkov za domače gospodarstvo.

Na nedavni seji občinskega odbora za tujski promet je župan Janez Gressl poročal, da je bilo v občini lani zabeleženih okroglo 76 tisoč turističnih nočitev, kar pomeni v primerjavi z letom 1969 porast za 14.000 nočitev ali za skoraj 22 odstotkov.

Skupno število turističnih postelj v občini znaša trenutno nekaj nad 1700, in sicer ima 28 obrtnih turističnih obratov 555 postelj, medtem ko odpade 1156 postelj na zasebnike, ki oddajajo tujske sobe.

Občni zbor Krščanske kulturne zveze

Krščanska kulturna zveza je minulo nedeljo izvedla svoj redni občni zbor, na katerem je bil za novega predsednika organizacije izvoljen Lovro Kaselj, župnik v Hodišah.

Občnega zbora se je kot gost udeležil tudi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Herman Velik, ki je zbor v imenu svoje organizacije pozdravil in ob tej priložnosti tudi naglasil, da je SPZ slej ko prej pripravljena za iskreno sodelovanje med obema kulturnima organizacijama. Hkrati je dal pobudo, da bi tako sodelovanje prakticirali tudi med društvi na podeželju.

Zgornja Vesca

Nekdaj je Zgornja Vesca bila majhna samostojna občina. Danes pa smo priključeni k bilčovski občini in se kot občani te obične kar dobro počutimo.

Tokrat moramo poročati o žalostni novici. Pred nedavnim je v Kovičah umrl eden naših zavednih mož, ki je ob vseh viharjih stal kot trdna skala. Bil je to Jožef Jurič, po domače Vah v Kovičah. Ob častno lepi udeležbi žalnih gostov smo ga spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Bilčovs, kjer smo se od pokojnika poslovili. Ob njegovem odprtem grobu je iz ust naših pevcev zadonela slovenska pesem v poslednje slovo.

Prvega marca pa smo na pokopališče v Št. Ilj spremili najstarejšega občana naše občine in vnetega čebelarja Špendir Tomaža iz Zgornje Vesce.

Obema pokojnikoma naj bo domača zemlja lahka. Vsem zaostalim pa velja naše sožalje.

OBVESTILO

Verein Haus der Heimat Grenzland-Lichtspiele v Miklavčevi bo v nedeljo 14. marca 1971 ob 20. uri predvajal slovenski celovečerni film

LUCIJA

Ljubiteljem slovenske filmske umetnosti priporočamo, da si ogledajo ta film.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

ciparstvu namenjena tudi njemu, čeprav ne naravnost. To ga je spravljalo v besnost. Med pogovorom ga je večkrat prijelo, da bi mu rekel: to je navadna traparija, s katero lahko slepite firerjevo mladino, ni pa tema za razgovor med resnimi ljudmi, ki poznajo življenje. Spomnil se je prvih let gibanja, zborov, shodov, parad in podobnega pompa nacionalnega socializma. Histerični govori, trušč bobnov, fanfar, ulice so odmevale od korakov rjavih srajc, vojaški marši so oglušili tudi tiste z najboljšimi ušesi, masa praporov in simbolov in spet govori, ki so poneumljali množico. Wolf je imel rad Nemčijo, toda ne ponorelo. Vse to mu je bilo odvratno. Njegov dober tovariš je te stvari imenoval maškarada smrti. In ko so vdrli v Avstrijo, je dejal, da se je zdaj začel pohod motorizirane sreče v Evropo. Podvig, ki je obsojen na propad. Ovadili so ga, vzeli so mu čin in ga poslali za žico. Potem se je spomnil svojega očeta, ki jo je kot polkovnik skupil na Marni v Franciji in dolga leta bolehal. Oče mu je večkrat dejal: „Sem za veliko Nemčijo, toda ne tako, kot jo organizirajo sedaj." Ob teh mislih se je samemu sebi zdel podoben hroščku, ki je padel med kolesje, in ga to zdaj vrti po mili volji. Preobrnil se je na postelji. Bila je pozna ura, pa ni mogel zaspati. Napil se je hladne vode in legel. Na nočni omarici je zagledal Nietzschejevo knjigo: Tako je govoril Zarathustra, ki jo je često prebiral. Vzel jo je v roke in jo na slepo odprl. Oboževal je njegov poetični stil pisanja in tudi za nekatere njegove misli je bil navdušen. Bral je:

„Država je najhladnješa od vseh hladnih pošasti. Laž se cedi iz njenih ust: Jaz, država, sem narod. Država laže v vseh jezikih dobrega in zlega; kar govori, laže, kar ima, je ukradla. Na zemlji ni nič večjega od mene: jaz sem prst božji — tako pravi grdoba. In ne padajo pred njo na kolena samo osli in kratkovidni. O, tudi vam, velikim dušam, šepeta gnusne laži.

Država je to, kjer se dobri in slabi napijajo s strupom, kjer vsi ljubijo samo sebe, dobri in slabi. Kjer se počasen samomor vseh imenuje „življenje".

Samo poglejte izobčence! Bogate se, pa so vedno siromašnejši. Hočejo moč in predvsem njeno osnovo: mnogo denarja — ti slabiči.

Poglejte, kako se vzpenjajo te hitre opice! Plezajo drug čez drugega, toda vlečejo se v blato in brezno. Vsi žele na prestol, to je njihova norost — kot da sreča sedi na prestolu. Največkrat sedi na prestolu blato, a največkrat je še prestol v blatu. Zame so vsi, ki se vzpenjajo, norci opice. Smrdi mi njihov idol, smrdijo mi vsi služabniki tega idola. Umaknite se smradu, službi lažnega božanstva!

Še sedaj je zemlja svobodna za velike duše. Še je mnogo praznih mest za samotne in samotne v dvoje, okoli njih se širi obala tihega morja. Tam, kjer preneha država, začenja človek, ki ni odvečen, tu se začenja za tistega, ki je nujen, neponovljiva in nerazumljiva pesem."

„Kakšna velika, zmedena bedarija ta svet generalov in kaplarjev, ko ima kaplar komando nad generali, namesto da bi jo imeli generali nad kaplarji! Tu je paranoično izhodišče našega novega reda, izvor bolezni naše opevane industrijske civilizacije," je pomislil Wolf in se čutil potolaženega za neugodje, zaradi vdanega kimanja, ki mu je do gnusa presedalo.

Zaprl je knjigo in ugasnil luč. Pred oči mu je stopila Ana. Otroško vesele oči, nekam otožne, lasje ji valovijo v vetru. Rad bi bil z njo sam in brez naloge, brez vojne in generalov. Večkrat se je mučil z njeno podobo in si ustvarjal svet, v katerega ni verjel. Slika pred očmi se mu je zameglila. Zdaj jo je videl pred sabo bledo, z obrazom iz belega marmorja. Iz presekanega čela ji je polzela kri. Ta privid mu je bil zoprn. Imel ga je za slabo znamenje. Skušal ga je odgnati. Hotel je biti z njo na samotni obali morja, samo zase in zanjo. Pa mu niso dali miru. Vrstili so se obrazi mrtvih in živih ljudi. Tudi tistih, ki jih je on spravil s sveta, nekaj celo proti svojemu prepričanju, zavoljo svojega majhnega stolčka in prikimavanja tistim, ki so bili močnejši od njega. Med njega in Ano so se kar naprej vrinjali prividi njegovih nasprotnikov. Niti v fantaziji ni mogel biti sam z njo in ji pomagati.

„O, ti bedasti svet," je zamrmral med zobmi, „celo misli in fantazijo so mi zasužnjili. Nikjer ni koščka sveta, kamor bi pobegnil, vse te bo spremljalo, za vse boš plačal, za vse, kar si kimal in delal proti svoji volji in svojemu prepričanju. Naj bo kar koli, požvižgam se na vse, to je edino, kar me tolaži!" je mislil in tonil v zmedene sanje.

7

Čez nekaj dni je major Wolf po generalovem naročilu s konvojem avtomobilov odšel v Idrijo. S seboj je imel pooblastilo, da mu gredo vse enote, kolikor bo potrebno, na roke. Kolona na poti ni bila napadena niti kako drugače motena. Razpravljanje z generalom je dobro prespal in ga označil kot zanimivo, spomina vredno debato. Prvi uspeh rasističnih duhovnih vaj, kot je imenoval ta razgovor, je bil, da se je takoj naslednjega dne odpeljal k Doris. V njenih objemih se je otresel predsodkov, ki bi lahko ostali od generalovih lekcij. Da bi jih zagotovo odpravil, je ostal pri njej vso noč in se odpeljal šele zjutraj. Bilo je omamno. Doris je bila enkratna in posebno nežna. Bil je sicer z njo, ves čas pa je mislil na Ano. To je dalo temu strastnemu odnosu poseben čar, ki ga je prevzemal vso dolgo pot do Idrije, ko je kinkal v oklopnem avtomobilu. Tudi Doris je bila z njim nadvse zadovoljna, ne da bi vedela, komu bi se morala zahvaliti za posebne pozornosti.

KAJETAN KOVIČ

Piki igra šah

Učitelj je rekel Pikiju: „Se greva partijo šaha?"

Piki je kot ubogljiv medved pokimal.

Postavila sta figure in učitelj je rekel: „Če se boš naučil dobro igrati, boš postal še medvedji šahovski velemojster."

Piki je spet pokimal. Učitelj je imel bele figure in je potegnil kmeta pred kraljem za dve polji naprej. Piki je z druge strani napravil enako potezo. Potem je učitelj povlekel lovca in tudi Piki je povlekel lovca. Učitelj je skočil s konjem in tudi Piki je skočil s konjem.

„Nikar me ne posnemaj!" je rekel učitelj. „Če ne, boš kmalu izgubil."

Igrala sta naprej in oba naredila malo rošado. Potem je učitelj vzel Pikiju kmeta. Piki se je globoko zamislil. Učitelj je postal živčen: „Kaj pa toliko premišljuješ, požri kmeta, pa konec."

Piki se je še malo obotavljal, potem pa vprašal: „Misliš resno?"

„Seveda," je rekel učitelj. „No, daj že!"

Piki je s tresočo se taco vzel belega kmeta in postavil črnega na njegovo polje. Učitelj se je zagledal v šahovnico, Piki pa je pogledal kmeta, ki ga je držal v taci, potem pa skomignil z rameni in ga potihem požrl.

Učitelj ni nič opazil in tako sta igrala naprej. Začela sta veliko zamenjavati figure in Piki je vsako, ki jo je pobral z deske, najprej malo pogledal z leve in desne, potem pa jo je požrl.

Polagoma sta se bližala koncu igre. Kljub temu, da je Piki na veliko jedel učiteljeve figure, je bil učitelj spretnejši in tako je Pikiju kmalu ostal samo še kralj z obema trdnjavama, učitelj pa je imel ob kralju in trdnjavah še kraljico.

„Zdaj te bom pa matiral," je rekel učitelj in napovedal šah.

Pikijev črni kralj je begal sem in tja po deski in zašel na nevarni rob. Za silo ga je še branila ena izmed trdnjav, in ko je Piki prišel na potezo, se je spet globoko zamislil.

„Kaj pa spet mečkaš?" je rekel učitelj. „Saj ti tako nič ne pomaga, matiral te bom in to takoj."

Tedaj se je Piki odločil. S trdnjavo je napadel belega kralja in medtem, ko se je učitelj umikal, je smuknil z deske svojega kralja in ga v trenutku požrl. Pri tem je kazal čisto nedolžen obraz.

Učitelj se je pripodil s kraljico, podrl Pikijevo trdnjavo in rekel: „Mat."

„Ni mat," je rekel Piki.

„Kako da ne?" je rekel učitelj. Potem je opazil, da črnega kralja ni na šahovnici. „Kje pa imaš kralja? Saj je ravnokar stal tukaj. Skril si ga. Sram te bodi. Tak šahist! Takoj ga daj sem."

„Ne morem," je rekel Piki.

„Kako ne moreš?" je vprašal učitelj.

„Požrl sem ga," je priznal Piki.

„Žreš lahko samo nasprotnikove figure, ne svojih," je rekel učitelj. „Torej, da veš, kljub temu si mat. Greva še eno partijo. Zdaj imaš ti bele."

„Nimam jih," je rekel Piki.

„Kako jih nimaš?"

„Požrl sem jih."

Šele zdaj je učitelj razumel, za kaj gre. Belih figur, ki jih je Piki pobral, ni bilo nikjer.

„Zakaj si jih pa požrl?" je vprašal učitelj obupano.

„Saj si mi vendar sam rekel, naj požrem kmeta, potem pa sem požrl še druge," je rekel Piki.

„Kaj bova pa zdaj?" je rekel učitelj. „Kako pa naj zdaj šahirava?"

Piki je rekel: „Prosi očka, naj ti kupi nov šah."

In potem sta oba prišla k meni.

Vaški mlin

Leno, počasi
mlin na vasi
ropoče.

Voda šumi,
se v soncu iskri
in pada.
Kamni vrte se,
zrna drobe se
v moko.

Mlinar v hiši
mlina ne sliši,
dremlje in — spi!

Tolar je obogatil

Neki kmetič iz Ziljske doline je šel še ponoči od doma naprej. Hotel je priti zgodaj zjutraj v mesto. Ko je tako šel, je zagledal ob poti kegljišče, na katerem je devet črnih možičkov kegljalo. Pozvali so kmeta: „Kegljaj z nami!"

Kmetič si to ni pustil dvakrat reči in je začel kegljati. Stavil je kar cel tolar, ki so ga bili njegovi otroci prihranili in ga mu dali, da jim razne potrebne reči nakupi. Vedno je kmetič pri kegljanju vlekel. Kmalu je imel cel kup denarja pred seboj.

Tedaj so mu rekli možiclji: „Vzemi tvoj tolar proč od ostalega denarja!"

Kmetič pa se ni zmenil za to in je igral naprej z igralsko srečo. Ko je zvonilo pri bližnji cerkvi jutrnico, so njegovi soigralci drug za drugim izginili.

Kmetič je bogati dobiček spravil domov. Ostal pa je kljub bogastvu preprost mož. Dajal je ubogim, ki so trkali na njegova vrata, vedno ubogajme od svojega bogastva. Če bi bil vzel pri ponočnem kegljanju svoj tolar proč, bi si možički pridobili ves denar nazaj.

(Koroška narodna)

ZGODBA O TOPLEM VREMENU

INDIJSKA PRAVLJICA

Nekoč je bila zelo huda zima in padlo je toliko snega, da nobena žival ni mogla na lov. Mrzlo vreme je trajalo že zelo dolgo in nihče ni vedel, kam je izginilo Toplo vreme. Vse živali so živele v velikem šotoru in spale okrog velikega ognja.

Nekega jutra se je prva prebudila veverica in zaklicala: „Sanjalo se mi je o Toplem vremenu. Pojdimo in poiščimo ga!"

In vse živali so se odpravile na pot, da bi poiskale Toplo vreme. Hodile so in hodile skozi gozdove, dokler niso prišle do poseke in tam je bila odprtina v nebo. Zlezle so skozi to odprtino in prišle na nebo. Tam pa je živel v hiši ob jezeru črn medved, ki je z zemlje odnesel Toplo vreme in ga skril v veliko vrečo.

Živali so prišle k medvedovi hiši, ampak medveda ni bilo doma. Odpeljal se je s čolnom na drugi breg jezera, da bi lovil ribe.

Tedaj je veverica ukazala miški: „Steci k jezeru, poišči medveda in nagrizi veslo na njegovem čolnu!"

Miška je tekla ob obali jezera, dokler ni našla medveda. Ta je ni zapazil in je še kar naprej lovil ribe. Miška se je splazila k njegovemu čolnu in grizla in grizla in grizla veslo toliko časa, da ga je skoraj pregrizla. Nato je hitro stekla nazaj k drugim živalim. Te so medtem našle vrečo s Toplim vremenom in so brž odhitele z njo k odprtini v nebu, da bi Toplo vreme čimprej prinesle na zemljo.

Medved pa se je tudi že naveličal ribarjenja. Sedel je v čoln in se hotel odpeljati domov. Toda komaj je dvakrat zamahnil z veslom, že se mu je zlomilo. Moral je v gozd, da si steše novega. Ko se je slednjič vrnil domov, je takoj opazil, da mu je nekdo ukradel vrečo s Toplim vremenom. Obrnil se je in oddrvel k odprtini na nebu. Medtem so živali že dospele k odprtini. Toda vreča s Toplim vremenom je bila težka in živali so se med potjo utrudile in niso imele skoraj nobene moči več. Tedaj so opazile, da se jim črni medved bliža. Veverica je zato vrečo že v zraku odprla in Toplo vreme je planilo iz nje. Tudi živali so hitro poskakale na zemljo.

In kaj je preostalo črnemu medvedu, zdaj ko na nebu ni imel več Toplega vremena v vreči? Tudi on je zlezel na zemljo in od tistega časa živi skupaj z drugimi živalmi. Toda od takrat neprestano godrnja in brunda.

MUK MALI

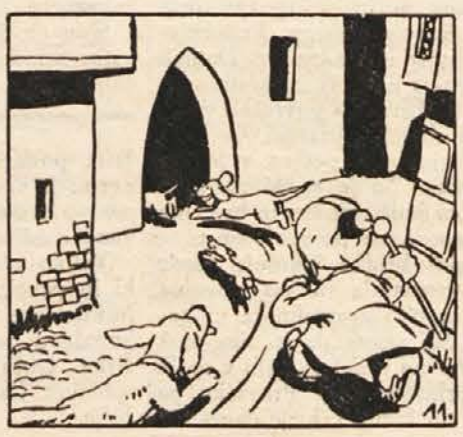

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

Stotnik Kniecke se ga je razveselil, ker se je v senčni kotanji dolgočasil. Stisnila sta si roke in se dolgo smejala. Od Cerknega sta si postala bližja, in nezaupljivi major je verjel žarečim očem stotnika, ki mu je zagotavljal: „Tako težko sem vas čakal kot žejni vode, čeprav prihajate vedno kot hudournik oznanjat nevihto."

„In situacija, Erich?" je hitro vprašal, ko sta se vzpenjala po stopnicah v stotnikovo stanovanje.

„Neznana, da še nikoli tako. Vse je mirno. Brigade se držijo v spoštljivi oddaljenosti, v neposredni okolici ni nikogar. Majhna izjema: pred nekaj dnevi so nam s ceste sneli kurirja. To je sumljivo."

„Nevarno zatišje," je dejal Wolf, ko sta vstopila. Potem mu je razložil, da ga pošilja general. Ko je povedal s kakšno nalogo, se je stotnik kislo nasmehnil: „Štab korpusa ni partijska šola. Ti se gotovo bolje varujejo. Dvomim, da nam bo še kdaj uspelo. Ker pa moramo, bomo pač poizkusili. Jaz in moji ljudje smo vam na razpolago."

Wolf se je zleknil na divan, stotnik se je vsedel k njemu. Kar topil se je od zadovoljstva, ko je major povedal, kakšno mnenje ima general o njem. Ko pa mu je povedal o seznamu oficirjev, ki se parijo s candrami sovražnega ljudstva, se mu je obraz neumno podaljšal in užaljeno skremžil. Šele ko ga je Wolf potolažil, da o njem ničesar ne vedo in da ga je on sam odlično ocenil, se je Kniecke zarežal na vsa usta:

„Kadar me bodo zavoljo tega imeli v paci, vas prosim, Helmut, da poveste generalu, da se stotnik Kniecke v seksualnih zadevah strogo drži njegovega kodeksa. Vse na germanski podlagi. Vsaki, ki jo počasti, potisne Völkische Beobachter pod zadnjico, in to po možnosti zadnjo številko s strankinim uvodnikom in vojnimi poročili od zgoraj."

Zakrohotal se je tudi Wolf: „To je posrečena šala. Za tri mesece zapora in potem na fronto. Če bi dodali še dve besedi: — s firerjevo sliko — pa bi bili ustreljeni."

Skozi okno je posijal sončni žarek, zunaj pa so se oglasili ptiči.

„Erich, pomlad! Čutim jo v zraku. Čeprav bi bilo boljše, da bi se naspal, ne bo odveč sprehod po mestu. Naužijva se svežega zraka!"

Ulice so bile skoraj prazne. Šla sta v spodnje mesto in se razigrano menila o doživljajih v zadnjem času. Po cesti ob reki so jima prišli nasproti domobranci, oboroženi z dolgimi italijanskimi puškami. Wolf je postal in z njim tudi stotnik. Opazovala sta jih in spremljala njihov nevojaški korak.

„Vojska Kristusa kralja," je dejal zaničljivo. „Kako bedasto je vse to. Povezujemo se s temi izvržki. Klavrne duše. Kakšno korist imamo od njih? Mislite, da so z nami? Če bi jim odprli mejo, bi korakali naprej, vse do papeža v Rim, in še naprej prek morja v London in v Ameriko."

„Dobri vojaki so, gospod major. Ne delajte jim krivice! Lovijo nam kurirje in terorizirajo prebivalstvo. Ne glejte nanje kabinetsko! Ti nam izboljšajo ugled," se je nasmehnil stotnik, „kakšne dobrote pa naj to ljudstvo pričakuje od nas okupatorjev, če jih lastni ljudje zatirajo. Sicer ne vem, zakaj ste tako tenkovestni v tej stvari. Saj ves uspeh vašega dela temelji na izdaji, kar je človeško vzeto v bistvu podlost."

„Ne razumete me, gospod stotnik. Gre za problem časti na splošno in ne za koristnost. Osvajalec Napoleon je dejal: LJUBIM IZDAJO, NE MARAM PA IZDAJALCEV. Podobne občutke imam tudi jaz. Koristijo mi, ko pa so mrtvi, ne čutim niti trohice sočutja za najboljšim agentom. V bistvu so prasci. Ta vojna za svetovno gospodstvo ni le nekakšen ideološki spopad ali tekma za ekonomski prestiž. Naš namen je prozoren: uničiti hočemo narode na ozemljih, ki si jih želimo. In kdor nam nasede, da se bori proti lastnemu narodu, je idiot, ki zgodovine prav nič ne razume."

Wolf ni spremenil zaničljivega izraza ves čas, ko so korakali mimo. Za koleno je prišla skupina nemških in domobranskih oficirjev. Med njimi je major zagledal bledoličnega človeka živčnih potez, z zlatom obrobljenimi naočniki in ozko pristriženimi brčicami. Če ne bi imel domobranske uniforme, bi ga lahko imel za Nemca. Takoj se ga je spomnil. Valjhun! Obšli so ga občutki velikega psa, ki sreča ščene, ki mu je svoj čas izmaknilo kost. V obilici nalog in dela je skoraj pozabil nanj, čeprav je od svojih ljudi zahteval, da ga temeljito preverijo. Ko so prišli bliže, ga je poklical. Valjhun se je zdrznil, vzravnal in se napotil k njima. Spoznal je glas, ki ga še ni pozabil. Pozdravil je in se javil pred obema oficirjema, ki sta čakala naduto in vzvišeno. Wolfu se je obraz razlezel v prijazen smehljaj, s kakršnim je pozdravljal dobre prijatelje.

„Pozdravljeni, gospod Valjhun. Zelo sem vesel, da se srečava." Ponudil mu je roko, predstavil stotnika in ga povabil na čašico žganja.

Šli so v kavarno, ki je bila dolgočasno prazna, in sedli v kot.

„Kako, prijatelj? Slišal sem o uspehih vašega dela. In povem vam, da sem bil prijetno presnečen. Tako je prav. Naj vam čestitam, da bo razgovor prijetnejši!"

„Hvala, gospod major. Storil sem, kar mi veleva dolžnost," je skoraj jecljal Valjhun in si brisal oči, da bi si oficirja bolje ogledal.

„Tako, Erich, s poročnikom bomo sodelovali. Pravkar sem ga mislil poklicati. Delal je na vzpostavitvi obveščevalne mreže. Naši ljudje so nam poročali o tem, toda kljub temu me zanima, kako ocenjujete situacijo," se je obrnil k Valjhunu.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Vsi moji sinovi

NADA GABOROVIČ

„Matilda!"

Odložila je šivanje in prisluhnila v kamro nad stopnicami. Prezgodaj se je prebudil, je zavzdihnila. Zdaj se prebuja zmerom bolj zgodaj. To ni dobro. Ne zanj ne zame.

Začutila je oster zbodljaj v kolenu nato nove, vse hujše. Če Ernija ne bo, si je rekla preplašeno, bom morala sama napojiti živino in tudi vse drugo opraviti sama. Pomislila je na spolzko stezo do reke, na blato in bolečine, ki niso marale odjenjati. Kako čudno, da lahko tako zelo boli. In kako grozljivo, da stari zgoraj ne more že toliko let stopiti na noge in jih sploh ne čuti. Kakor obrneš, vse je narobe. In štirideset let smo se pri tej hiši samo pehali, venomer, vse moje življenje je razdrobljeno med temi zidovi, je glasno zastokala in siloma tajila močo v očeh, ko jo je zaskelelo v srcu: Pet sinov, Matilda, pet sinov imaš, vsi so zdravi, močni, odrasli.

Samo da se mi ne bi začelo blesti, je zgroženo stisnila ustnice. In samo da se stari ne bi spet oglasil. Da si malo oddahnem, samo malo še. Dokler ne pride Erni. Seveda mora priti, zelo se je vrgel po meni, redkokdaj se primeri, da se zapelje kar mimo, ko odhaja zjutraj v tovarno ali pa se popoldne vrača iz nje. Navadno se oglasi. Rad. Brez nevolje kot drugi, ki se jim nenehno mudi. Ko me noge ne bodo več tako dajale, bom šla oprezovat k oknu za njim. Tako sem tudi nekoč, ko je odhajal zdoma v šolo. Ne, Ivan — ta zares ne more tod mimo, prehud ovinek bi imel, pa tudi naša slaba cesta ni za njegov imenitni avto. Na jesen morda, tedaj ko bodo zrela njegova najljubša jabolka, takrat znabiti utegne ustaviti. Prej pa ne.

Matilda se je nasmehnila, ko ji je prišlo v spomin, tako je cijazila Ivanu sadje v mesto, ko je študiral. Ne, Ladku pa ni bilo za jabolka. Veliko raje je imel koline. Mogoče — saj res, pa bo prišel Ladko, že tako dolgo ga ni bilo.

Petra in Jošta ne bo. To je zagotovo vedela. Predaleč sta.

V nogah jo je ostro zbodlo. Mar ni že prepogosto? se je vznemirila in se obrnila k oknu, da ji ne bi kaj ušlo. Ko bi bil vsaj Peter tu, bi lahko svetoval. Pomagal tudi. Zelo dober zdravnik je. Čeprav — čeprav napiše na moje tožbe samo, da se moji bolezni pravi izčrpanost in preutrujenost. „Mati, morali bi izpreči. To bi vas edino pozdravilo," je glasno pomislila in roka ji je zatipala k polici, kjer so ležala pisma njenega Petra, Jošta, Ladka in Ivana.

Peter je bil najboljši v šolah in pozneje v bolnišnici, se je smehljala Matilda v šivanje. Govorili so, da je ustvarjen za zdravnika. Toda oče ni maral o tem niti slišati. Naskrivoma je bilo treba prodajati to pa ono, da je fant imel za študij. Morala sem se prenarejati, da nosim mleko in maslo k zdravnikom, pa nisem nosila njim, vse je šlo za Petra. Danes je že primarij na Švedskem in včasih bi se človek zjokal, kako lepo napiše, da moram končno le misliti nase in si odpočiti, izpreči, „kajti, mati, živite samo enkrat in čas je že ‚da . . ." Da, čas je že, sinovi, da izprežem.

„Matilda!"

Torej je res. Kliče. Treba bo po ozkih stopnicah navzgor. Nato spet navzdol. Človeka tako utrudi ta hoja, toda stari noče niti slišati, da bi ležal spodaj. In morala bi imeti čas, da bi napisala vsem svojim fantom po pismo, obljubila sem jim, pa ne pridem do tega. Erniju sem zabičila, da mi mora prinesti papirja, pa pozabi, seveda, preveč dela ima, revež, za vse sam, žena bolehna, nevajena naporov.

„Nikoli ne prideš neutegoma," je zamerljivo rekel starec in jo pozorno opazoval, poln sumnje, zato je naglo zanikala. Noge so ji skele vse bolj, pa je raje zatajila pred možem in je rekla: „Skuhala ti bom sveže kave, če ne bi rajši čaja."

„Ko bi se ne raztepli," je mrmral mrtvoudni starec, „bi bilo zdaj doma vse drugače. Nikoli jim nisi branila, še Joštu ne, naj si izbirajo po svojih željah. Jaz si nisem mogel. Toda ti si bila zmerom svojeglava, zmerom sem vedel, da ste zadovoljni, ker moram ležati tu in lahko ravnate po svojih glavah."

Bala se je njegove zlovoljnosti, ki se je zlivala dan za dnem nanjo.

„Ostani tu. Dolgčas mi je," je zahripel starec, ko je hotela potihoma oditi. „Nihče ne misli name. Vsak samo nase. Potuha. Sama potuha je bila. Vsaj eden bi moral ostati doma, pa nisi ubranila niti . . ." Potihoma se je zmuznila navzdol in želela misliti samo na zdrave sinove, ki jim je dobro, kjerkoli so, ki jim zares ni marala braniti, kajti velika sreča je, če ima mati sinove, ki so vsi postali, kar so hoteli, čeprav, čeprav . . . In vtem je zaslišala Ernija, ki je vstopil bled in zasopel.

„Ne utegnem se kaj prida zadrževati, mama," je naglo prestrigel njeno besedo, „Marija se slabo počuti, ta porod jo bo čisto uničil, prišel sem samo po mleko, tako rada ga pije."

„Drugikrat še čutila ne bo," je rekla Matilda in segla po golidi.

„Na drugega ne bova več mislila, ko bi vsaj tokrat šlo srečno," je odmajal in ji sledil v lev. Medpotoma je tarnal: „Tudi avto mi nagaja. Tako slaba cesta je tod, da se kar ne morem odločiti, kdaj bom spet prišel semkaj." In opazoval je nestrpno, ko je z otrdelimi prsti vajeno stiskala mleko iz nabreklih vimen. Skozi lino hleva se je kazalo mrko nebo, vonjalo je na dež, do reke bom komaj prignala živino, ji je rojilo po glavi, in nato spet nazaj, potem k očetu, „oče je že čisto nebogljen," je glasno pripomnila, toda Erni je bil z mislimi drugje, pri svoji nežni in razvajeni ženi, ki se boji poroda, potem pa je znenada pripomnil: „Včasih bi lahko prišel tudi Ladko. Ali Ivan. Nimata otrok in nič ju ne bi stalo teh nekaj kilometrov semkaj, mama."

„Že imata svoje skrbi," ju je skušala braniti.

„Jošta za zdaj ne bo," je nenadoma rekel Erni, kot bi se domislil čisto po sili, „rad bi zaslužil čim več in ne bo izgubil niti dneva, je sporočil, da povem doma vama z očetom, mama."

Počasi je drsala za visokorastlo postavo najmlajšega, ki je od neučakanosti kar drhtel, z vajeno roko je prelivala mleko v njegovo kanglo, da ni prelila niti kaplje.

„Ne bom te zadrževal več, mati," je okorno in toplo potrepljal njeno ramo, že ves odmaknjen, daleč, doma pri svoji ženi, Matilda pa je mirno stala na pragu in zrla za njim. V ušesih so ji odzvanjale njegove besede in njegov glas: „Ti vse razumeš, mama. Zato, ker si toliko trpela. In zato rad prihajam k tebi, kadar le utegnem."

Komaj se je krotila, da mu ni položila na ramo obeh rok kot tedaj, ko je pricapljal k njej, kadar se je udaril, ali mu je spodrsnilo na spolzkih ilovnatih tleh kolovoza do reke. Bil je najslabotnejši, pa sem ga iztizala, danes se mu ne pozna, kako ubog je bil, je ponosno pomislila, potem je zaklicala v kamro k očetu: „Napajat grem!" in si nataknila težke cokle, v katerih se je komaj premikala. Ogrnila se je s starim pledom, veter se je zagnal v njene redke lase, v njen oveneli obraz, usekali so prvi biči dežja, prisluhnila je rohnenju sinovega avtomobila, ki mu je nagajal motor, in potem je jela odvezovati živino.

AFORIZMI

- **Pravica je kakor čebula: kdor hoče z nje strgati lupino, nenadoma zajoče.**
- **Ljudje so kakor otroci: grozno se vesele, če je kdo še manjši.**
- **Vsi pišemo vsak dan zgodovino. Pišemo, kakor vemo. Nekoč jo kdo popravi in da prepisati.**
- **Življenje ni pasje. Življenje je vol, in mi ga moramo molsti.**
- **S polnim želodcem se teže misli, zato pa bolj lojalno.**
- **Odrasel je tisti, ki že ve, da proti norcem ne more nič storiti.**
- **V našem stoletju ne smete misliti, da ne smete misliti. Lahko samo mislite, da lahko.**
- **Tudi če imaš vse pravice, še vedno nisi svoboden.**
- **Če res drži, da „pametni odneha", potem je to dokaz, da vladajo neumni.**
- **Tudi tisti, ki govorijo z drugim jezikom, se za gotovo ugriznejo tudi v svoj jezik.**

ZVESTOBA

Ko sta se vzela, od tega je že zelo dolgo, sta si zakonca Pelendrekova obljubila, da si bosta zvesta. A če bi katerega izmed njiju le napadla skušnjava, ki se ji nikoli ne moremo izogniti, sta si nadalje obljubila, da bo vsak, ki ga bo skušnjava premagala, vrgel v posebno škatlo zrnce riža. In ko ostarita, če bo vse po sreči, bosta odprla vsak svojo škatlo in videla, kdo je držal obljubo.

Leta so tekla, otroci so odrasli in stara sta ostala sama s svojimi spomini na vse, kar sta skupaj preživela. Nekega dne je stari Pelendrek dejal:

„Prišel je, draga moja, dan, ko se nič več ne more spremeniti, ko je že vseeno. No, menda lahko pogledava v najini škatli in preštejeva riževa zrna."

„Naj bo," je dejala starka, „odpri najprej ti svojo."

Stari odpre škatlo in zapre oči. V škatli je bilo — pet zrn riža . . .

Nato odpre starka svojo škatlo in bila je — prazna!

„Jarmilka! Ti svetnica!" vzklikne starec, poklekne pred njo in ji začne poljubljati roko. „Jaz nesrečnež, jaz nesrečnež . . .!" tarna z zlomljenim glasom . . .

„Vstani, stari, ne joči," mu reče starka. „Veš . . . to . . . to ni čisto tako. Tudi jaz sem . . . no ja . . . tudi jaz sem tja metala zrna . . . tako, kot sva si obljubila . . . med vojno . . . s prehrano. No, jaz sem ta riž jemala iz škatle in ti tu in tam naredila riževo narastek!"

JOHN STADELSMANN

SMOLA

Jim Dudley je bil sam pri sebi trdno prepričan, da se mu bo posrečilo izvesti nalogo, ki si jo je bil naložil. Dobro se je namreč zavedal, da mora biti bankir, ki je poneveril težke tisočake, ne samo previden in pretkan, temveč v prvi vrsti takšen, da nikogar ne zbode v oči. Jim je zaupal svoji zunanjosti. Vedel je, da je eden izmed tisočev mož, podoben vsakomur in nikomur. Prepričan je bil, da ga nihče, ki je videl tiralico, ki jo je policija izdala za njim, ne more spoznati.

Jim torej za potovanje, ki bi ga naj popeljalo v sončno bodočnost, ni oblekel svetlega črtastega plašča, v katerem so ga bili vajeni videti vsi njegovi prijatelji, temveč je stopil v neko, konfekcijsko trgovino in izbral temno moder površnik, kakršnega vidiš v mestu na vsakem koraku. Prav tako je izbral v neki modni trgovini temno moder klobuk, ki je bil moderen in ga je v mestu nosilo staro in mlado. Perilo je zložil v majhen kovček, kakršnih je imela usnjena trgovina, kjer ga je kupil, še desetine na zalogi. Če bi policija hotela najti moža v takšni obleki, kakršno je nosil Jim, potem bi morala zapreti pol mesta.

Jim se je zadovoljno ogledoval v neki izložbi. Če se je ganil, so mu v debeli denarnici veselo šelesteli ukradeni bankovci. Tako je odšel proti postaji. Prepričan je bil, da nikogar izmed potnikov, ki so hiteli v isto smer, ne bo zbodel v oči, niti zmenil se nihče ne bo zanj . . .

„Dober dan, Fred!" je zaklical moški za njim, takoj nato pa mu je nekdo položil roko na ramo. „Kam si pravzaprav namenjen? Daj no, da te pobliže pogledam, o, oprostite," je potem ponovil, „mislil sem, da ste moj prijatelj. Prav takšen plašč imate. Res je, da ste nekoliko manjši. Oprostite torej!"

Jim je jezen odšel dalje in sam pri sebi premišljeval: gotovo je neznanec opazil, kako se je prestrašil, ko mu je položil roko na ramo. Saj ni čudno, mislil je, da ga je zasačil policaj. Morda se bo neznanec pozneje, ko bo videl tiralico, spomnil tega srečanja in naznanil policiji, proti kateri postaji je krenil slepar Jim Dudley. Tako bo policija že od vsega začetka imela za njim pravo sled.

Ko se je Jim bližal postajnemu poslopju, si je posadil mehki temno modri klobuk nekoliko niže na čelo. Vsaj zdaj ga nihče ne sme opaziti. Sicer je pa tukaj neznanska gneča.

„Ralph, kaj počneš v mestu?" ga je spet nekdo ogovoril in mu obe roki podržal v pozdrav. „Mislil sem, da si z ženo in otrokom na morju in se pariš na soncu. O, oprostite, pomota," je nato vzkliknil neznanec, ko si je Jimov obraz pobliže ogledal. „Veste," se je skušal opravičiti, „moj sosed Ralph nosi prav takšen klobuk kot vi in sem bil trdno prepričan, da stoji on pred menoj. Sicer je pa res, da ste nekoliko širokopleči."

Jim je od jeze pobledel. V četrt ure sta ga že dva človeka zamenjala in si ga potem lahko prav od blizu ogledala. Če bo policija razpisala nagrado za tistega, ki bi vedel o goljufu Dudleyu kaj povedati, bosta oba neznanca gotovo takoj odhitela na policijo in ga natanko opisala. Bogve kako mu bosta dve srečanji še narobe hodili!

Ko je Jim stopil na postajo, se je previdno ozrl na vse strani. Vsaj zdaj mu bo sreča mila. Brž ko pride na vlak, bo laže zadihal.

„Ne, dragi moj, ne boste mi ušli! Saj se mi je takoj zdelo, da vas bom na postaji dohitel. Zdaj pa pojdite takoj z menoj!" je Jim zaslišal poleg sebe.

Tako torej, si je mislil Jim. Torej vendar ne bom ušel roki pravice. Brž ko je pa moža, ki ga je nagovoril, natančneje pogledal, si je oddahnil. To je bil vendar vratar hotela Continental. Le kaj mu je ta hotel?

„Oprostite," je potem komaj izdavil iz sebe. „Ne vem, kaj želite? Mudi se mi na vlak."

„Prav rad verjamem," je rekel vratar. „A kljub temu vas moram pripeljati nazaj, plačati morate svoj dolg v našem hotelu, gospod Harrar."

„Saj se ne pišem Harrar, temveč Dudley, Jim Dudley," je odgovoril Jim, takoj nato pa bi si najraje jezik odgriznil. Zdaj je vendar izdal svoje ime, ki ga bodo v nekaj urah prinesli vsi časopisi. In še ponovil ga je, da si ga bo fant ja lahko zapomnil. „Saj sploh še nikdar nisem bil v hotelu Continental," je potem jezno poudaril.

Hotelski vratar se je na ves glas zasmejal. „Čudno, da sem si vas potem tako dobro zapomnil. V hotelu ste imeli prav takšen klobuk, isti površnik, in zdaj naj bi vas na vsem lepem zamenjal! Ne, plačali boste svoj dolg, sicer bom poklical policaja!"

Jim se je zamislil. Najbolje je, je premišljeval, da mu takoj plačam, kolikor zahteva. Saj se mi že tako zdi, da policaj gleda proti nama. Še tega se mi manjka, da ga vratar pokliče in mu vso zadevo razloži. Potem sem pa v pasti.

Dal je hotelskemu vratarju zahtevan denar in hitro odšel naprej. Slišal je še, kako se mu je vratar zahvaljeval:

„No lepa hvala, gospod Harrar ali pa gospod Dudley, če vam je tako bolj všeč."

Ali se zdaj sploh še izplača bežati? Saj me zdaj že toliko ljudi pozna, je premišljeval. Kljub temu je še najbolje, da hitro stopim v vlak, se stisnem v kot in nikomur več ne pokažem svojega obraza. Morda se bo še vse srečno izteklo.

„Tale gospod ima pa moj kovček!" je iznenada zaklicala neka ženska za njim. „Komaj sem ga kupila in sem ga zdaj samo za trenutek postavila v kot, pa mi ga je že nesramni tat odnesel."

„Gospa se vendar moti, kovček je moj!" je poskušal ugovarjati Jim.

„Nesramnež!" je vzkliknila gospa. „Saj imam ključe od kovčka še v rokah! Bomo že na postaji ugotovili!"

„V zadnjem času je na postaji izginilo že več kovčkov," je spet spregovoril policaj. Potem se je obrnil k Jimu. „Sicer pa vas je malo prej lovil vratar hotela Continental. Tudi z njim niste imeli čistih računov, kajne? Lahko ste prepričani, da si vas bomo na postaji dobro ogledali."

Ali je kaj čudnega, če je Jim potem vsa tri leta premišljeval, kako se mora človek obleči, da nikogar ne zbode v oči?

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 6. 3.: 5.05 Pihalna godba — 5.33 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 9.00 Glasba zame in zate — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Godba na pihala — 15.30 Voščila — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Koroška visoka šola — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 20.10 Popski, ORF-ijada — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 7. 3.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Glasbeni jutranji pozdrav iz Avstrije — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Kaj pravite vi, gospod Farkas? 17.05 Plesna glasba — 18.00 Romagna z dvema obrazoma — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rally — 21.15 Zveneča Avstrija.

Ponedeljek, 8. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Aktualno gospodarsko dogajanje — 10.00 Pravica, zakon, zgodovina — 10.45 Ali živimo nevarno? — 11.00 Plesna glasba iz starega Dunaja — 14.30 Knjižni kotiček — 14.45 Kulturni problemi Koroške — 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Človek neznano bitje — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Operetna glasba — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 Avstrijske radijske igre po letu 1945 — 21.05 Ciganske impresije — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Torek, 9. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Ženski liki v svetovni književnosti — 9.30 Vesele note — 10.00 Slavni operni liki — 11.00 Dunajska glasba — 14.45 Koroški visokošolski tedni — 15.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 16.15 Človek neznano bitje — 16.30 Lovska latovščina — 16.45 Otroška telovadba — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Kakor mi je zrasel jezik".

Sreda, 10. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Kulturni svetovi sodobnosti — 9.30 Vesele note — 10.00 Gledališče in koncert — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroška domovinska kronika — 14.45 Koroška pesem — 15.00 Ura pesmi — 16.15 Človek neznano bitje — 16.30 Igramo opereto — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 19.16 Jezik domovine — 20.10 Domovina Avstrija — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Iz domovine.

Četrtek, 11. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note — 10.00 Podoba človeka v ogledalu književnosti — 10.45 Kaj naj napravim? — 11.00 Ljudska glasba — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Iz knjige gostov — 16.15 Človek neznano bitje — 16.30 Leto otroškega vrtca — 17.10 Oddaja za vojake — 17.50 Dedno pravo — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 19.15 Kulturna prizma — 20.10 Če petja ne bi bilo — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 12. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Pesmi narodov skozi čas — 9.30 Klavirsko delo Roberta Schumanna — 10.10 Zgodovinske slike iz Avstrije — 11.00 Predmestni plesi — 14.30 Aktualna reportaža — 14.45 Književnost iz Štajerske — 15.00 Zborovska glasba — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Iz dobrih starih časov — 20.10 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.20 Pogled k sosedu.

Slovenske oddaje

Sobota, 6. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Nedelja, 7. 3.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 8. 3.: 13.45 Informacije — Po sledeh starih šeg in navad.

Torek, 9. 3.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Obiskali smo.

Sreda, 10. 3.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Četrtek, 11. 3.: 13.45 Informacije — Mali recital — Našim mladim poslušalcem.

Petek, 12. 3.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni dnevi — Pesem povezuje, poje moški zbor SPD „Zarja" iz Železne Kaple.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 6. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Vedri zvoki — 12.40 Poje sopranistka Vanda Gerlovič — 14.10 Glasbena pravljica — 14.30 Od vasi do vasi — 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 18.15 Violončelist Ciril Škerjanec koncertira s Simfoničnim orkestrom RTV Ljubljana — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Borisa Kovačiča — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Parada zabavne glasbe — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 7. 3.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.45 Melodije za mladi svet — 9.05 Srečanja v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Vedri zvoki z pihalnim orkestrom RTV Ljubljana — 14.30 Humoreska tedna — 14.50 Tipke in godala — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.15 Iz opernega sveta — 17.30 Milčinski-Mejak: Butalci, radijska igra — 18.15 Pri domačih skladateljih — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 8. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Pojeta Jožica Svete in Rafko Irgolič — 12.10 V domačem tonu — 12.40 Igrajo veliki pihalni orkestri — 14.10 Iz del mojstrov lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Poje moški zbor iz Doberdoba — 16.40 Z operetnih odrov — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Harmonikar Silvester Mihelčič — 20.00 Operni koncert — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Igramo za ples.

Torek, 9. 3.: 6.50 Beseda na današ. dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 O literarni plaži — 9.35 Narodne pesmi iz Slavonije — 12.10 Iz opere „Nikola Šubič Zrinski" 12.40 Melodije iz filmov — 14.10 Moj svet je glasba — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Odskočna deska — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Družba in čas: 100-letnica pariške komune — 19.15 Ansambel štirje kovači — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.30 Lahka glasba — 22.15 Komorna glasba Antona Weberja — 23.05 Literarni večer — 23.15 S popevkami po svetu.

Sreda, 10. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Iz glasbenih šol — 9.40 Slovenski pevci zabavne glasbe — 12.10 Igra violinist Primož Novšak, pri klavirju Marijan Lipovšek — 12.40 Zvoki iz glasbenih revij — 14.10 Koncertni valčki — 14.35 Voščila — 15.40 Mozart in Böhm — 16.40 Plesni orkester RTV Ljubljana — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Naša glasbena galerija — 18.15 Iz opere „Gioconda" — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični koncert RTV Ljubljana — 21.00 Novi posnetki domače in tuje lahke glasbe — 22.15 Jazz — 23.05 Panorama sodobne francoske lirike — 23.15 Popevke jugoslovanskih avtorjev.

Četrtek, 11. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 glasbena matineja — 9.05 Zakon, družina in družba — 9.35 Priljubljeni jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 12.10 Iz Straussove opere „Kavalir z rožo" — 12.40 V ritmu koračnic — 14.10 Otroški in mladinski zbor RTV Ljubljana — 14.30 Z orkestrom Dunajskih filharmonikov — 14.45 Mehurčki — 15.40 Narodne pesmi iz Grčije — 16.40 Portreti skladateljev lahke in zabavne glasbe — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.30 Orkester Carmen Dragon — 18.45 Kulturna kronika — 19.15 Ansambel Mojmira Sepeta — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni tokovi sedmih desetletij — 22.15 Sodobni poljski skladatelji — 23.15 Jazz — 23.40 Od popevke do popevke.

Petek, 12. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Priredbe narodnih in umetnih pesmi Pavla Kernjaka pojeta mešani zbor iz Škofič in Slovenski oktet — 12.10 Mojstri kitare — 12.40 Ansambel Borisa Kovačiča — 14.10 Glasba iz preteklih dob — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Ogledalo našega časa — 19.15 Ansambel Zadovoljni Kranjci — 20.00 Naj narodi pojo — 20.30 Top pops 13 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

TV AVSTRIJA 1

Sobota, 6. 3.: 14.40 ORF-koncert — 15.30 Za otroke — 16.10 Daktari — 17.00 Kaj morem postati — 17.30 Za družino — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Peter Aleksander predstavlja specialitete — 22.00 Svetovno hokejsko prvenstvo: Jugoslavija — Avstrija — 22.45 Čas v sliki — 23.00 Past pri Tuli.

Nedelja, 7. 3.: 15.10 Za otroke — 15.50 Kontakt — 16.20 Spotlight — 17.10 Za zbiralce znamk — 17.35 Operni vodič — 18.05 Otrokom za lahko noč — 18.10 Bonanza — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Kraj umora — 21.45 Oddaja o starih in novih šansonih in popevkah — 22.30 Čas v sliki — 22.45 Iz moje knjižnice.

Ponedeljek, 8. 3.: 16.00 Svet. hok. prvenstvo: Avstrija — Japonska — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.50 Iz začetnih časov filma „Notredamski zvonar" — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Novinarka — 21.00 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki.

Torek, 9. 3.: 18.00 Angleščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Yancy Derringer — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Cirkus — 21.00 Dunajski mrtvaški ples, kritična oddaja — 22.00 Čas v sliki — 22.15 Svetovno hokejsko prvenstvo: Avstrija—Norveška.

Iščem mizarja

za lepa dela. Dobra plača s stanovanjem. — Ponudbe na naslov: Tischlerei KONEC, 9560 Feldkirchen, Tel. 0 42 76 — 21 53.

Šoferja za tovornjak išče Kmečka gospodarska zadruga Pliberk. Nastop takoj. Plača po dogovoru.

Živinorejska zadruga za Libuče in okolico išče

NAJEMNIKA

za svoje posestvo na Belšaku pri Pliberku, ki bi v poletnih mesecih pazil na živino na zadružnem pašniku. Nudi se mu prosto stanovanje v novi hiši, kakor tudi možnost reje ene krave in par prašičev. Imel bi priložnost za zaslužek v gozdu.

Z A H V A L A

Državna gimnazija za Slovence se ob bridki izgubi, ki ji jo je prizadela smrt

preč. gospoda profesorja

dr. Franceta Czigana

prisrčno zahvaljuje za vse sprejete izraze iskrenega sočutja in sožalja.

Hvalo vemo vsem, ki so gospodu profesorju dr. Cziganu z ljubeznijo stali ob strani v dolgi, hudi bolezni ter mu požrtvovalno stregli, zlasti še vsem, ki so mu z vestno zdravniško oskrbo skušali vrniti zdravje ali vsaj olajšati trpljenje bodisi v Celovcu, bodisi v Sloveniji. Posebno zahvalo izrekamo na tem mestu Komisiji za zamejska vprašanja pri glavnem odboru SZDL Slovenije v Ljubljani, da je hudo bolnemu profesorju Državne gimnazije za Slovence omogočila večmesečno brezplačno specialno zdravljenje v Onkološkem inštitutu v Ljubljani in v zdravilišču v Dobrni.

Prisrčno se zahvaljujemo gospodu Štefanu Sienčniku, avtopodjetniku v Dobrli vasi, da je z avtobusom brezplačno prepeljal izbrani pevski zbor Državne gimnazije za Slovence v Ljubljano na pogreb blagega pokojnika. Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki so 25. februarja 1971 v nadvse veličastnem sprevodu pod vodstvom prevzvišenega škofa dr. Leniča spremljali našega rajnega profesorja k zadnjemu počitku na mestno pokopališče na Žalah v Ljubljani. Posebej smo hvaležni pevcem in vsem, ki so blagemu pokojniku s toplo besedo izpovedali zasluženo priznanje bodisi v nagrobnih govorih ali pa v tisku. Posebna zahvala gre gospodu dvornemu svetniku dr. Karlu Schmidtu, strokovnemu nadzorniku za glasbo, kakor tudi gospodu nadzorniku dr. Valentinu Inzku, da sta častno zastopala pri pogrebu koroško deželno šolsko oblast. Mladinskemu pevskemu festivalu v Celju, ki je predlanskim nagradil prof. dr. Czigana in njegov izbrani pevski zbor s srebrno plaketo, se lepo zahvaljujemo za podarjeni venec.

Profesorja dr. Franceta Czigana bomo kot vzornega učitelja, vzgojitelja in ljubitelja mladine ohranili v trajnem, blagem, hvaležnem spominu.

Naj počiva v miru!

ZDRUŽENJE STARŠEV NA DRŽAVNI GIMNAZIJI ZA SLOVENCE

RAVNATELJSTVO DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE

Z A H V A L A

V imenu vseh ostalih sorodnikov se najprisrčneje zahvaljujem za vse izkazano sožalje in sočustvovanje ob izgubi naše žene, matere, babice in sestre, gospe

Barbare Mostetschnig

roj. Vospernik

Posebno se zahvalim domačemu župniku g. Adamitschu ter g. prelatu Zechnerju za darovano mašo zadušnico ter za pogrebne obrede in besedo ob odprtem grobu. Zahvala velja tudi prof. Polancu za besedo sožalja ter predsedniku Zveze slovenskih izseljencev Lovru Kramarju za globoke misli, ki jih je izrekel sotrpinki izseljenki. Zahvalim se nadalje Narodnemu svetu koroških Slovencev, Državni gimnaziji za Slovence ter Zvezi slovenskih izseljencev za vence, oktetu osmega a razreda slovenske gimnazije za pesmi-žalostinke. Ne nazadnje se zahvalim vsej duhovščini in vsem prijateljem in znancem od blizu in daleč, ki so spremljali pokojno mater na njeni zadnji poti.

Sin Reginald z družino v imenu vseh sorodnikov

Zur Ergänzung unseres Personalbestandes suchen wir per sofort oder nach Übereinkunft **Schwestern** und **Pfleger** mit Krankenpflege- oder Psyhiatrie-Diplom sowie **Hilfsschwestern** und **Hilfspfleger.** Wir bieten sehr gute Besoldung, 5-Tage-Woche und 4—5 Wochen Ferien. Anmeldungen mit entsprechenden Unterlagen sind zu richten an die Direktion des Kant. Alters- und Pflegeheimes St. Katharinental, **CH 8253 Diessenhofen** (Schweiz).

SCHWEIZ

Gesucht in bekannten Sommer- und Winter-Kurort **Bursche** für allgemeine Mithilfe in modernst eingerichtetem Molkereibetrieb (leichte Stelle). Rechter Lohn und nettes Arbeitsklima. Offerten an: Molkerei Tritten, **CH 3775 Lenk i. S. - Bern** (Schweiz).